

Helyi Esélyegyenlőségi Program

Nagyhegyes Község Önkormányzata

Nagyhegyes
2019-2024

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	5
1.1 Helyi Esélyegyenlőség Program	5
1.2 A település bemutatása	6
1.3 Értékeink, küldetésünk	12
2. Helyzetelemzés	14
2.1 Jogszabályi háttér bemutatása	14
2.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.....	15
3. Stratégiai környezet bemutatása.....	16
3.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal	16
3.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása	16
3.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása.....	17
4. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége	18
4.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet.....	18
4.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció	18
4.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások	26
4.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció.....	29
4.5 Telepek, szegregátumok helyzete	31
4.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés	31
4.7 Közösségi viszonyok, helyi közélet bemutatása	36
4.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal.....	37
4.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	37
5. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység.....	38
5.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)	38
5.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége ..	41
5.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése	41
5.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékkal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége	48
5.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása. ...	53
6. A nők helyzete, esélyegyenlősége.....	54
6.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége	54

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

6.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.).....	55
6.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe.....	55
6.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak	56
6.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaoththon, családok átmeneti otthona).....	56
6.6 A nők szerepe a helyi közéletben	56
6.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések.....	57
6.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása. ...	57
7. Az idősek helyzete, esélyegyenlősége	58
7.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.).....	58
7.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete	59
7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés	59
7.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen	61
7.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása. ...	62
8. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége	63
8.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái	63
8.2 Fogyatékkal élő személyek pénzügyi és természetbeni ellátása, kedvezményei	64
8.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés	64
8.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása	66
9. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása.....	67
9.1 A 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)	67
9.2 Önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása.....	68
9.3 Önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség	68
9.4 A nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége	68
9.5 Civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége	68
9.6 For-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.	68

10. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága	69
10.1 A helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába	69
10.2 A 10.1 pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.....	69
11. Intézkedési terv.....	70
11.1 Az intézkedési terv részletei.....	70
11.2 Összegző táblázat az intézkedési tervről.....	73
11.3 Megvalósítás.....	76
11.4 Elfogadás módja és dátuma.....	80

1. Bevezetés

„A valóság megértésének elmélete a bölcsesség, gyakorlata pedig az együttérzés.”

(Tenzin Gjaco)

1.1 Helyi Esélyegyenlőség Program

Összhangban az Egyenlő Bánásmódról és az Esélyegyenlőség Előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény, a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról szóló 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet és a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012. (VI. 5.) EMMI rendelet rendelkezéseivel, Nagyhegyes Önkormányzata Esélyegyenlőségi Programban rögzíti az esélyegyenlőség érdekében szükséges feladatokat.

Az önkormányzat vállalja, hogy az elkészült és elfogadott Esélyegyenlőségi Programmal összehangolja a település más dokumentumait¹, valamint az önkormányzat fenntartásában lévő intézmények működtetését. Vállalja továbbá, hogy az Esélyegyenlőségi Program elkészítése során bevonja partneri kapcsolatrendszerét, különös tekintettel a köznevelés állami és nem állami intézményfenntartóira.

Jelen helyzetelemzés az Esélyegyenlőségi Program megalapozását szolgálja.

A Helyi Esélyegyenlőségi Program átfogó célja

Az esélyegyenlőség minden állampolgár számára fontos érték. Érvényesítése nem csak jogszabályok által meghatározott kötelezettségünk, hanem hosszú távú érdekünk is, hiszen azt a célt szolgálja, hogy minden állampolgárnak esélye legyen a jó minőségű közszolgáltatásokra, életminőségük javítását szolgáló feltételek biztosítására.

Nagyhegyes Község Önkormányzata az Esélyegyenlőségi Program elfogadásával érvényesíteni kívánja:

- az egyenlő bánásmód, és az esélyegyenlőség biztosításának követelményét,
- a közszolgáltatásokhoz történő egyenlő hozzáférés elvét,
- a diszkriminációmentességet,
- szegregációmentességet,
- a foglalkoztatás, a szociális biztonság, az egészségügy, az oktatás és a lakhatás területén a helyzetelemzés során feltárt problémák komplex kezelése érdekében szükséges intézkedéseket. A köznevelési intézményt – az óvoda kivételével – érintő intézkedések érdekében együttműködik az intézményfenntartó központ területi szerveivel (tankerülettel).

Az esélyegyenlőség megvalósításának alapfeltétele a diszkrimináció- és szegregációmentesség. Az esélyegyenlőségi programnak a településen élő hátrányos helyzetű csoportokra kell irányulnia, akik számára a sikeres élet és társadalmi integráció esélye a helyi társadalmat célzó fejlesztések és beruházások ellenére korlátozott marad a különböző területeken jelentkező hátrányait kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedések nélkül.

¹ Költségvetési koncepció, Gazdasági program. Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció

A HEP helyzetelemző részének célja

Elsődleges célunk számba venni a 321/2011. (XII. 27.) Korm. rendelet 1. § (2) bekezdésében nevesített, esélyegyenlőségi szempontból fókuszban lévő célcsoportokba tartozók számát és arányát, valamint helyzetét a településen.

Emellett célunk a célcsoportba tartozókra vonatkozóan áttekinteni a szolgáltatásokhoz történő hozzáférésük alakulását, valamint feltárni az ezeken a területeken jelentkező problémákat.

További célunk meghatározni az e csoportok esélyegyenlőségét elősegítő feladatokat, és azokat a területeket, melyek fejlesztésre szorulnak az egyenlő bánásmód érdekében.

A célok megvalósításának lépéseit, azok forrásigényét és végrehajtásuk tervezett ütemezését az HEP IT (Továbbiakban: Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Terve) tartalmazza.

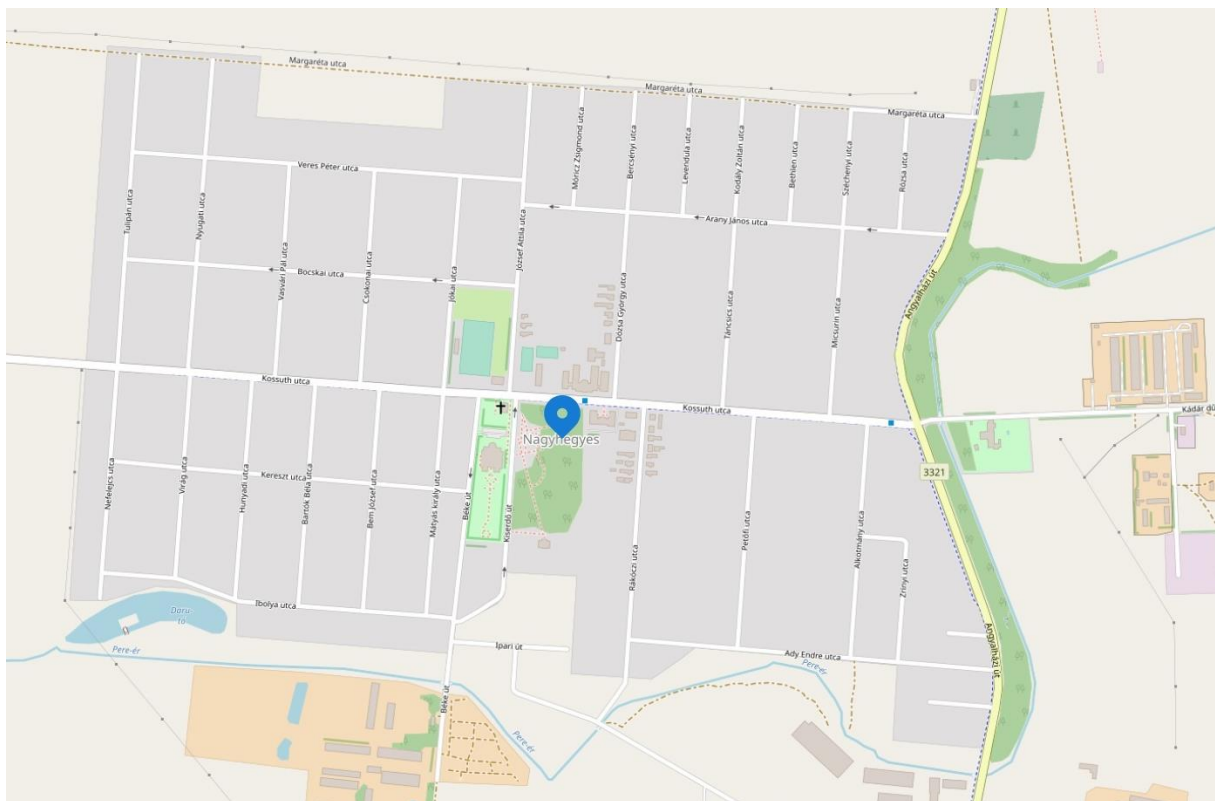
A HEP IT célja

Célunk a helyzetelemzésre építve olyan beavatkozások részletes tervezése, amelyek konkrét elmozdulásokat eredményeznek az esélyegyenlőségi célcsoportokhoz tartozók helyzetének javítása szempontjából.

További célunk meghatározni a beavatkozásokhoz kapcsolódó kommunikációt.

Szintén célként határozzuk meg annak az együttműködési rendszernek a felállítását, amely a programalkotás és végrehajtás során biztosítja majd a megvalósítás, nyomon követés, ellenőrzés-értékelés, kiigazítás támogató strukturális rendszerét, vagyis a HEP Fórumot és a hozzá kapcsolódó tematikus munkacsoportokat.

1.2 A település bemutatása

Nagyhegyes térképe

Forrás: <http://mymap.hu/Nagyhegyes>

1.2.1 Történelem

Nagyhegyes története egészen az Árpád-korig nyúlik vissza, amikor is egyházas hely, templomos falu lehetett. A tatárjárás során elpusztult, majd újjá épült. A Hegyesegyháza néven szereplő település 1594-ben, a tizenöt éves háború idején pusztult el véglegesen, területe lakatlanná vált, földjeit ellepte a mocsár.

Az 1600-as évek után nem épült újra a település, helyét átadta egy kialakuló nagy kiterjedésű tanyavilágnak. A XX. század első felében a mintegy 32000 holdnyi terület 90 százaléka 100 holdon felüli birtok volt, és 1000-1500 között mozgott az 1-3 holdnyi területtel rendelkező földművesek száma. Ezeken, a kis területeken gazdálkodók rendkívül nehéz, nyomorúságos körülmények között éltek. Az itt élők elsősorban földműveléssel, állattartással foglalkoztak. A terület kiemelkedő termőföldi adottságokkal rendelkezett.

A várostól, nagyobb településektől távol eső tanyavilágban élők számára jelentős változást jelentett az első tanyasi iskolák létrehozása. 1907-től létesültek az első államilag szervezett népiskolák.

A II. Világháború óriási pusztításokat hagyott maga mögött a tanyavilágban. Elpusztult épületek, betakarítatlan termények, elpusztult, vagy elhajtott állatok, megsemmisült gépek jellemezték ezt az időszakot.

Az 1945. márciusban megalkotott kormányrendelet, amely a földosztásról rendelkezett, alapvetően megváltoztatta az itt élők életét. 30000 hold föld került az egykori cselédek, napszámosok, szegényparasztok tulajdonába. A hiányzó feltételek miatt óriási erőfeszítésbe került ezeknek a földeknek a művelése. Az első termelészövetkezet a hegyesi tanyavilágban 1948 őszén alakult meg. Ezután felgyorsult a mezőgazdaság kollektivizálása.

Az 1949-ben kormányrendelettel létrehozott Tanyai Tanács feladata volt annak vizsgálata, hol, milyen feltételekkel lehet tanyaközpontokat kialakítani, hogy a szétszórt tanyák ne akadályozzák a mezőgazdaság szocialista típusú átszervezését. Felmérték, hogy milyen gazdasági, közigazgatási, szociális és egészségügyi, valamint kulturális feltételei vannak a Nagyhegyesi tanyaközpont létrehozásának, majd községgé alakításának. A lakók többsége földműves, mindössze két iparos élt és dolgozott itt. A tanyaközpontba hetente egyszer jelent meg hivatalos személy, aki közigazgatási, közellátási, marhalevél-kezelési ügyeket intézett. Hetente egyszer volt orvosi rendelés, sürgésgrendelőben. A tanyákról orvoshoz, vagy gyógyszerertárba Hajdúszoboszlóra, vagy Balmazújvárosra kellett menni, gyalog, szekéren, vagy kerékpáron. Állatorvos szintén hetente egy alkalommal, vagy sürgősségi esetben szállt ki a tanyaközpontba. A házak udvarán egészségtelen vizű ásott kutak voltak. Mindössze három artézi kút volt, azok is helyileg szétszórtan. A negyvenes évek végén mindössze két vegyesbolt és egy kocsmá működött. A gyermekek iskolába járásának megkönnyítésére több tanyasi iskolát hoztak létre. Az egy-két tantermes iskolákban összevont osztályokban folyt a tanítás, zsúfolt körülmények között hiányos felszereléssel. A tanyavilág kulturális életének színhelyei is a tanyasi iskolák voltak. A lakosság ezekben az iskolákban gyűlt össze egy-egy ünnepségre, rendezvényre.

1952 elejéig, a község megalakulásáig a tanácsháza, az orvosi rendelő, a gyógyszerertár és 53 lakóház készült el. A főutca makadám-borítást kapott.

1.2.2 Földrajzi elhelyezkedés

Nagyhegyes az Alföld nagy kiterjedésű tájegységén helyezkedik el, a Hortobágy keleti szélén, a Hajdúság délnyugati határán, a Keleti-főcsatorna, valamint a 33-as számú főközlekedési út mellett, a Debrecen, Hajdúszoboszló, Balmazújváros városok által meghatározott urbanizációs környezetben. Közúton Debrecentől nyugati irányban 24, Hajdúszoboszlótól északi irányban 11, míg Balmazújvárostól déli irányban 9 kilométerre van. Csak közúton közelíthető meg,

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

vasútvonala nincs. A távolsági közlekedést a menetrend szerint közlekedő Volán autóbusz járatok biztosítják a lakosság számára és a helyi közlekedést is ez segíti elő, mert a buszok körbe mennek a településen nyolc megállóhelyet érintve. Részben megoldott a hajnali és késő esti autóbuszjárat. Ez nagyban megnehezíti a lakosság egy részének helyzetét, akik többműszakos munkarendben munkát vállalni nem tudnak más településeken.

A településhez tartozik közigazgatásilag a Keleti-főcsatorna másik oldalán található Elep településrész, belterületé nyilvánítása 2013. évben befejeződött. Az itt lakók száma 149 fő.

Forrás: www.teir.hu

1.2.3 Infrastruktúra

A község belterületének nagysága 177,5949 ha, külterületének nagysága 13099,0528 ha. A belterületen lévő 17,655 km önkormányzati útnak 94,72%- a, 16,723 km szilárd burkolatú. A település közigazgatási területén 10,046 km kerékpárút található, melynek további bővítését tervezi az önkormányzat. Jelenleg két a szomszédos településre, Hajdúszoboszlóra és Balmazújvárosra is el lehet jutni kerékpárúton. A bővítési tervben az Elep településrész kerékpárúttal történő összekötése, valamint a 33-as út mentén a megyeközpont Debrecen városának elérése szerepel.

A belterületi közterületek, utak, járdák éjszakai megvilágítását a 2006-ban az áramszolgáltatóval közösen felújított 592 kompakt lámpatest biztosítja.

A községben 1069 lakás található, melyből 20 önkormányzati bérlakás. A Keleti Főcsatornaparton, valamint a Kadarcsi-tó partján 286 hétféligi ház (nyaraló és horgásztanya) található.

Az ivóvízzel ellátott ingatlanok száma 1127 db, a szennyvízbekötések száma 1010 db. A 37,9 km hosszú ivóvízhálózatot, valamint a 26,7 km szennyvízhálózatot 2015. január 01-től a Tiszamenti Regionális Vízmű Zrt. üzemelteti. Az egészséges ivóvizet a társaság üzemelésében lévő Keleti-főcsatorna Felszínivíz Tisztítómű biztosítja, a szennyvízkezelést a településen felépített napi 300 m³ kapacitású telep látja el. A településen tíz lakásban nincs vezetékes ivóvíz. A vezetékes gázhálózatba 1005 lakás van bekötve.

A hulladékgyűjtés szervezett formában történik. 2014. január elsejétől a kommunális települési szilárdhulladék közszolgáltatást a Debreceni Hulladék Közszolgáltató Nonprofit Kft. végzi. A 120 literes edényzetek mellett a háztól történő szelektív hulladékgyűjtés is megoldott. Az állati

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

hulladék szervezett – a lakosság részére ingyenes – elszállítását is az önkormányzat biztosítja az ATEV Zrt. bevonásával. A községben a vonalas telefon előfizetők száma a mobiltelefonok elterjedésével csökken. Nyilvános telefonfülkék száma 1. A mobiltelefonok használatát három torony biztosítja. Az optikai hálózat 2019. évi teljes kiépítése jelentős javulást hozott a kommunikációs infrastruktúrában.

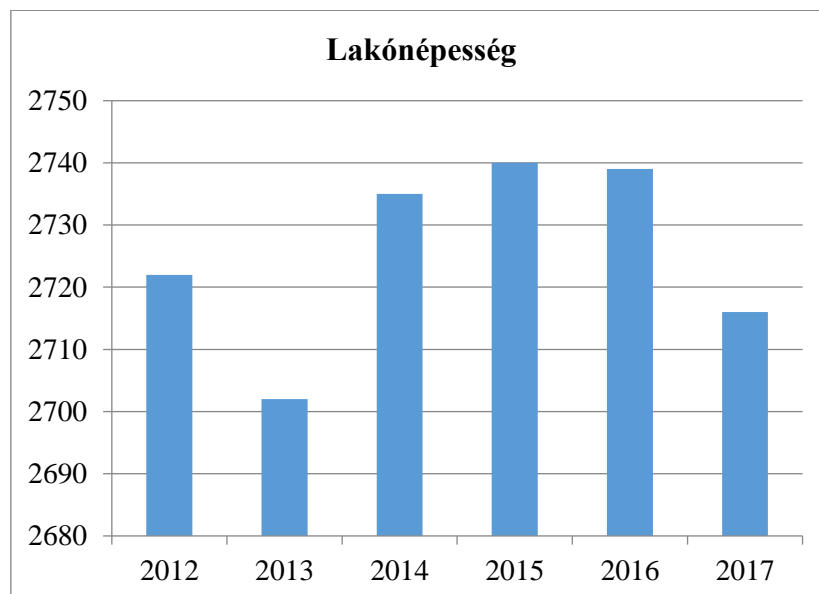
1.2.4 Demográfia

A lakónépesség a KSH definíciója szerint: „az adott területen lakóhellyel rendelkező, és másutt tartózkodási hellyel nem rendelkező személyek, valamint az ugyanezen területen tartózkodási hellyel rendelkező személyek együttes száma.” Azaz az adott területen ténylegesen élő, jelenlévő népesség (a be nem jelentett lakó vagy tartózkodási hely változásokból eredő torzításokkal). Ez a mutató tükrözi a legpontosabban, hogy az egyes területeken ténylegesen mekkora a lakosság száma.

1. számú táblázat - Lakónépesség száma az év végén

Év	Fő	Változás
2012	2722	
2013	2702	99,3%
2014	2735	101,2%
2015	2740	100,2%
2016	2739	100,0%
2017	2716	99,2%

Forrás: HBMKH

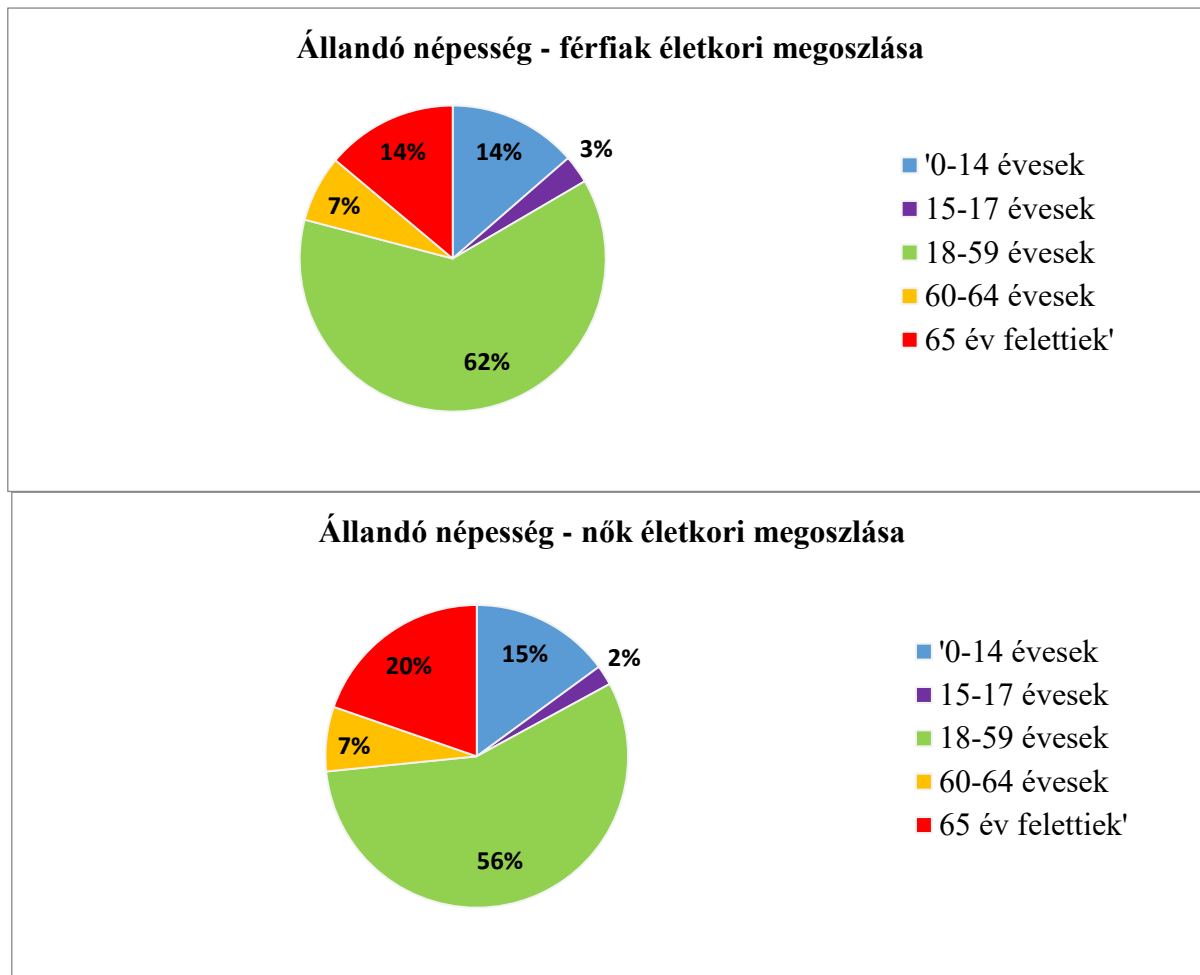

Az állandó népesség számát úgy értelmezzük, mint a bejelentett állandó népességet. Tehát az adott területen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek tartoznak a bejelentett állandó népesség körébe, függetlenül attól, hogy van-e máshol bejelentett tartózkodási helyük (ideiglenes lakásuk). A diagramok az állandó népesség korcsoportok

szerinti megoszlását mutatják, melyből megállapítható, hogy a település legnagyobb részét a munkaképes korosztály teszi ki.

2.1. számú diagram - Állandó népesség összetétele nemek és korcsoportok szerint (a 2016-os év adatai)

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

A 2.2 számú táblázatban szereplő 2001-es és a 2011-es népszámlálási adatokat összevetve megállapítható, hogy a 16-17 éves gyermekek száma csökken.

2.2. számú táblázat - 15-17 éves gyermekek száma

Korcsoport	Fő		Változás
	2001	2011	Fő
15 éves gyermekek száma	na.	na.	
16 éves gyermekek száma	41	32	-9
17 éves gyermekek száma	33	30	-3
Összesen	74	62	-12

Forrás: TeIR, KSH, Népszámlálási adatok

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

Az öregedési index azt jelzi, hogy 100 fő 14 év alattira mennyi 65 éven felüli fő jut. Ez az index megmutatja, hogy Nagyhegyes népességére mi a jellemző: az index 100 felett van, tehát a 65 év felettiek vannak többen, a település népességszerkezete előregedő. Az öregedési index romlik. Esélyegyenlőség szempontjából az adatok értelmében az idősebbekre több figyelmet kell fordítani.

3. számú táblázat - Öregedési index

Év	65 év feletti állandó lakosok száma (fő)	0-14 éves korú állandó lakosok száma (fő)	Öregedési index (%)
2012	424	406	104,43%
2013	430	390	110,26%
2014	442	402	109,95%
2015	452	412	109,71%
2016	469	398	117,84%
2017	470	406	115,76%

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR, HBMKH

A 4. számú táblázat Nagyhegyesen állandó lakhelyet választva, belföldről ideköltözők és az elköltözők évenkénti adatait mutatja. A belföldi vándorlások egyenlegét megvizsgálva megállapítható, hogy 2012-ben egyenlő, 2013. és 2016. évben jelentős mértékben csökken, míg a 2014. és 2015. évben ez az adat javuló tendenciát mutat, azaz az elvándorlások száma kevesebb volt a bevándorlások számánál.

Nagyhegyes vonzereje 2013. és 2016. évben csökkent, ugyanis az elvándorlások száma meghaladta a bevándorlások számát, ennek oka lehet a munkahelyek hiánya. A fiatalok más településeken tanulnak tovább, vélhetően munkahelyet is ott keresnek, és sajnálatos módon egyre többen vállalnak külföldön munkát.

4. számú táblázat - Belföldi vándorlások

Év	Állandó jellegű odavándorlás	Elvándorlás	Egyenleg	Állandó oda-, és elvándorlások különbségének 1000 állandó lakosra vetített száma
2012	49	49	0	na.
2013	59	73	-14	-5
2014	71	52	19	6,75
2015	71	58	13	4,61
2016	77	108	-31	-11,12
2017	na.	na.		na.

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

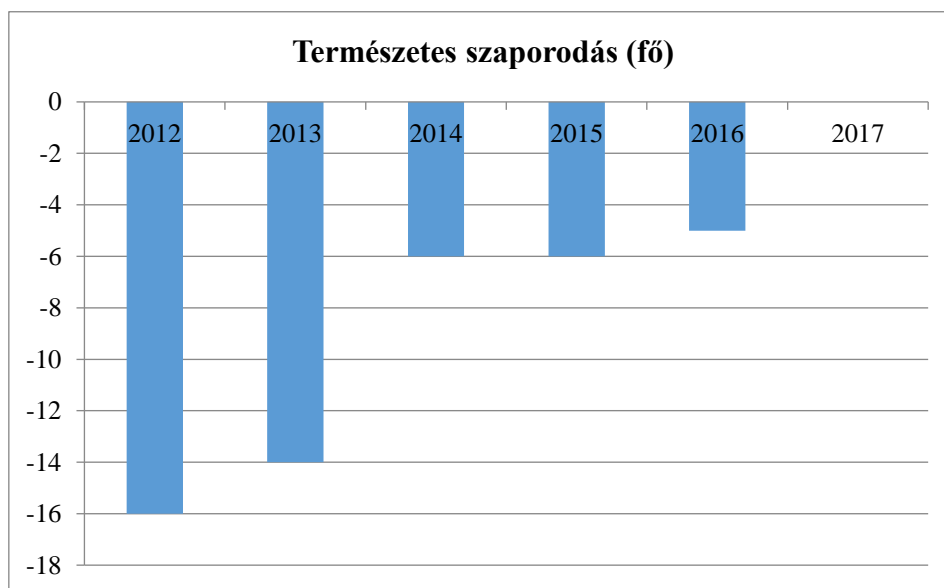

A népességszám csökkenésének fő oka a természetes fogyás. Az 5. számú táblázat évenkénti bontásban mutatja a természetes fogyást. Az elmúlt öt évben a születések száma mindig kevesebb, mint a halálozások száma. 2012. évtől a természetes szaporodás lassú növekedést mutat.

5. számú táblázat - Természetes szaporodás

Év	Élve születések száma	Halálozások száma	Természetes szaporodás (fő)
2012	20	36	-16
2013	16	30	-14
2014	21	27	-6
2015	31	37	-6
2016	30	35	-5
2017	na.	na.	

Forrás: TeIR, KSH-TSTAR

1.3 Értékeink, küldetésünk

Az esélyegyenlőség megteremtése a társadalom fejlődése, az egyén képességeinek kibontakoztatása szempontjából elengedhetetlen. Segíti elérni azt a célt, hogy megkülönböztetés nélkül mindenkinek esélye legyen a munkavállalásra, a karrierre, a jó minőségű szolgáltatások elérésére, függetlenül attól, hogy nő vagy férfi, egészséges vagy fogyatékkal élő, milyen a származása vagy anyagi helyzete, illetve kora.

Az egyenlő bánásmód elvének betartása az Európai Unió és a hazai társadalom elvárása. Az Országgyűlés elismerte minden ember jogát ahhoz, hogy egyenlő méltóságú személyként élhessen, hogy hatékony jogvédelmet biztosítson a hátrányos megkülönböztetést elszenvedők számára. Kinyilvánította, hogy az esélyegyenlőség előmozdítása elsősorban állami feladat.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

Az Országgyűlés megalkotta az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvényt.

A társadalmi esélyegyenlőtlenségek csökkentése, az esélyegyenlőség biztosítása érdekében Nagyhegyes Község Önkormányzata megalkotja a Helyi Esélyegyenlőségi Programot. Az Önkormányzat az esélyegyenlőségi politikáját munkáltatói szerepkörben, közvetlen szolgáltatásai során és intézményfenntartói szerepkörben érvényesíti. Az esélyegyenlőséggel kapcsolatos tevékenysége folyamán mindent megtesz annak érdekében, hogy az egyes projektek kidolgozásában az érdekelt civil szerveződések is aktív szerepet játsszanak, elősegítve ezzel a település lakosságának ilyen irányú szemléletváltását is.

2. Helyzetelemzés

2.1 Jogsabályi háttér bemutatása

A helyi esélyegyenlőségi program elkészítését az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény (továbbiakban: Ebktv.) előírásai alapján végeztük. A program elkészítésére vonatkozó részletszabályokat a törvény végrehajtási rendeletei,

- a helyi esélyegyenlőségi programok elkészítésének szabályairól és az esélyegyenlőségi mentorokról” szóló 321/2011. (XII.27.) Korm. rendelet „2. A helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének szempontjai” fejezete és
- a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének részletes szabályairól szóló 2/2012 (VI.5.) EMMI rendelet alapján alkalmaztuk, különös figyelmet fordítva a
- a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény (továbbiakban: Mötv.)
- a szociális igazgatásról és szociális ellátásokról szóló 1993. évi III. törvény (továbbiakban: Szt.)
- a foglalkoztatás elősegítéséről és a munkanélküliek ellátásáról szóló 1991. évi IV. törvény (továbbiakban: Flt.)
- a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény (továbbiakban: nemzetiségi törvény)
- az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény (továbbiakban: Eütv.)
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvény (továbbiakban: Gyvt.)
- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény (továbbiakban: Nkntv.) előírásaira.
- Magyarország Alaptörvénye XV. cikk
 - (1) A törvény előtt mindenki egyenlő. Minden ember jogképes.
 - (2) Magyarország az alapvető jogokat mindenkinek bármely megkülönböztetés, nevezetesen faj, szín, nem, fogyatékoság, nyelv, vallás, politikai vagy más vélemény, nemzeti vagy társadalmi származás, vagyoni, születési vagy egyéb helyzet szerinti különbségtétel nélkül biztosítja.
 - (3) A nők és a férfiak egyenjogúak.
 - (4) Magyarország az esélyegyenlőség megvalósulását külön intézkedésekkel segíti.
 - (5) Magyarország külön intézkedésekkel védi a gyermekeket, a nőket, az időseket és a fogyatékkal élőket.
- 1997. évi LXXVIII. törvény az épített környezet alakításáról és védelméről
- 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról
- 2003. évi CXXV. törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról
 - „4. § Az egyenlő bánásmód követelményét
 - a) a magyar állam,
 - b) a helyi és kisebbségi önkormányzatok, ezek szervei, jogviszonyaik létesítése során, jogviszonyaikban, eljárásaik és intézkedéseik során kötelesek megtartani.”
- 62/2011. (XI. 10.) NEFMI rendelet a jelnyelvi tolmácsszolgálatok működésének és a jelnyelvi tolmácsszolgáltatás igénybevételének feltételeiről igénylésének, döntési rendszerének, folyósításának, elszámolásának és ellenőrzésének részletes szabályairól

2.2 Az esélyegyenlőségi célcsoportokat érintő helyi szabályozás rövid bemutatása.

Nagyhegyes Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a szociális és gyermekvédelmi ellátások helyi szabályairól szóló 2/2015. (II. 27.) önkormányzati rendeletében szabályozza az önkormányzat hatáskörébe tartozó pénzbeli és természetbeni ellátások igénylésének, kifizetésének, ellenőrzésének szabályait. A rendelet rendelkezik a települési segélyről, a helyi lakásfenntartási támogatástól, rendkívüli települési támogatásról, első lakáshoz jutók támogatásáról, babatámogatásról, a tanévkezdési támogatásról, a köztemetésről, a köztemetés költségeinek megtérítése alóli mentesítésről, az eseti gyógyszer hozzájárulásról, a hulladékszállítási díj átvállalásáról, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek közlekedési támogatásáról.

A képviselő-testület a „Nagyhegyes Község Tanulmányi Ösztöndíja” felsőoktatási ösztöndíjról szóló 27/2011. (XII. 22.) önkormányzati rendeletében pénzbeli támogatással ösztönzi a jó tanulmányi eredményt elérő felsőoktatási intézményekben tanuló diákokat.

A kor kihívásai miatt az ellátó rendszernek egyre több követelménynek kell megfelelnie a különböző élethelyzetekből, a lakhatásból, a betegségből, a fogyatékosságból eredő szükségletek, eltartottak gyermekek gondozásához kapcsolódó költségek emelkedése miatt, ezért a helyi szabályokat és ezek hatásait folyamatosan vizsgáljuk. A helyi rendeleteket az eredményesség és hatékonyság érdekében, a felmerülő igények alapján évente legalább egy alkalommal felülvizsgáljuk.

A Képviselő-testület a helyi szabályozási tevékenysége során az esélyegyenlőségi szempontokat is figyelembe veszi.

3. Stratégiai környezet bemutatása

3.1 Kapcsolódás helyi stratégiai és települési önkormányzati dokumentumokkal, koncepciókkal, programokkal

Gazdasági program (2014-2019)

Az Mötv. 116. §-a értelmében a képviselő-testület hosszú távú fejlesztési elképzeléseit gazdasági programban rögzíti, melynek elkészítéséért a helyi önkormányzat felelős. A Képviselő-testület a hatályos Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény alapján elfogadta a 2014-2019. évekre vonatkozó gazdasági programot.

Hatályos költségvetési rendelet

Az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV törvény alapján az önkormányzat képviselő-testülete minden évben megalkotja költségvetési rendeletét. A költségvetési rendelet tartalmazza a bevételi és kiadási előirányzatokat, kötelező feladatok, önként vállalt és államigazgatási feladatok szerinti bontásban.

Lakásrendelet

Az önkormányzat a lakás- és helyiséggazdálkodás helyi szabályairól szóló 17/2017. (VI.21.) önkormányzati rendelet kiterjed az önkormányzat tulajdonában álló lakásokra. A rendelet szabályozza a lakások bérbeadásának feltételeit.

Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció

A Hajdúszoboszlói Kistérségi Többcélú Társulás – melynek önkormányzatunk is tagja - 2016-ban készítette el a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepcióját 2016-2020 közötti időszakra. A sokrétű változás ellenére elmondható, hogy a Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció feladata lényegében változatlanul maradt: meghatározza az önkormányzati szociálpolitika céljait és feladatait a szolgáltatások területén.

Az önkormányzat a fentiekben bemutatott programjaival, terveivel, stratégiaival, koncepcióival és valamennyi egyéb dokumentumával, valamint az azokban foglalt alapvetésekkel és célokkal jelen Helyi Esélyegyenlőségi Programunk harmonizál. A HEP-ben feltárt problémás területek megoldására vonatkozó intézkedési tervek kialakításakor törekszünk a fenti dokumentumokkal való lehető legteljesebb mértékű összhang kialakítására.

3.2 A helyi esélyegyenlőségi program térségi, társulási kapcsolódásainak bemutatása

A helyi önkormányzatok társulásairól és együttműködéséről szóló 1997. évi CXXXV. törvény, a területfejlesztésről és a területrendezésről szóló 1996. évi XXI. törvény, valamint a 65/2004.(IV.15.) és a 244/2003.(XII.18.) Korm. rendeletek alapján önálló jogi személyiségű kistérségi fejlesztési tanácsi feladatokat is ellátó többcélú társulást, mint költségvetési szervet hoztak létre a 2003. július 1-én alapított Nyugat-Hajdúsági Település és Területfejlesztési Önkormányzati Társulás átalakításával. A társulás neve Hajdúszoboszlói Kistérségi Többcélú Társulás, melynek alapítói Hajdúszoboszló Város Önkormányzata, Ebes Község Önkormányzata, Hajdúszovát Község Önkormányzata és Nagyhegyes Község Önkormányzata. „A társulás célja a társulásban résztvevő települések fejlesztésének összehangolása, ezzel összefüggő érdekeik képviselete, közös fellépés az egyes programok kialakítása és megvalósítása terén, a fejlesztések megvalósítását szolgáló közös pénz- és tudásbázis létrehozása, valamint az euro-atlanti integrációval kapcsolatos lehetőségek minél teljesebb kiaknázása, illetve az új kihívásoknak minél magasabb szinten való megfelelés.”

A Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Szolgáltató Központ ebben az intézményi formában 2008. december 31. óta látja el kistérségi működtetésben a szociális alapszolgáltatások nyújtását Hajdúszoboszló, Hajdúszovát és Nagyhegyes településeken.

Feladatuknak tekintik, hogy segítsenek Hajdúszovát, Hajdúszoboszló és Nagyhegyes rászoruló lakosain, családokon, időseken, gyerekeken. Arra törekednek, hogy szociális alapszolgáltatások biztosításával - a törvény adta lehetőségektől függően - javítsanak a hozzájuk forduló élethelyzetén, segítsenek problémáik megoldásában, valamint különböző szabadidős programokkal színesítsék az életüket.

3.3 A települési önkormányzat rendelkezésére álló, az esélyegyenlőség szempontjából releváns adatok, kutatások áttekintése, adathiányok kimutatása

A helyzetelemzés alapját szolgáló statisztikai adatokat a TEIR adatbázisból, valamint a helyi nyilvántartásokból gyűjtöttük össze. Felhasználtuk az ágazati beszámolók megállapításait, szakemberek tapasztalatait. Természetesen azoknál az adatoknál, amelyekre nyilvántartás nincs és nem is lehet, ott a 2011.évi népszámlálás adataiból indultunk ki.

Az adatok gyűjtése elsősorban a fogyatékkal élő személyek foglalkoztatásáról, iskolai végzettségéről, a nők helyi gazdaságban elfoglalt szerepéről, az idősek informatikai jártasságáról problémás.

Az adatgyűjtéssel kapcsolatban elmondható, hogy a településünkön nincsenek szegregált területek, így a szegregátumokkal kapcsolatos adatgyűjtés nem releváns.

„Senki se születik úgy, hogy gyűlöli a másikat bőrszíne, a származása vagy a vallása miatt. Az embernek meg kell tanulnia gyűlölni, és ha képes a gyűlöletet elsajátítani, akkor a szeretetre is meg lehet tanítani, mivel a szeretet sokkal természetesebben fakad az emberi szívből, mint az ellenkezője.”

(Nelson Mandela)

4. A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége

4.1 Jövedelmi és vagyoni helyzet

Napjainkban egyre gyakrabban használt fogalom a mélyszegénység. Nem csak tudományos fogalom a szociológiában, de a hétköznapi élet jelensége. Azt jelenti, amikor valaki vagy valakik tartósan a létminimum szintje alatt élnek és szinte esélyük sincs arra, hogy ebből önerőből kilépjenek.

A mélyszegénység összetett jelenség, amelynek okai többek között társadalmi és gazdasági hátrányok, iskolai, képzettségbeli hiányokban mutatkoznak meg, és súlyos megélhetési zavarokhoz vezetnek. A szegénység kialakulásának okai többek közt a rendszerváltást követően a

- munkahelyek megszűnésére,
- a munkanélküliségre,
- a munkaerő-piaci esélyek szűkülésére
- nem kis részben az oktatás és képzés hiányosságaira,
- a jóléti ellátások által kezelni nem tudott egyéni, családi válsághelyzetekre, és
- a megfelelő ellátásokhoz, szolgáltatásokhoz történő hozzáférés hiányosságaira vezethetők vissza.

A Nemzeti Társadalmi Felzárkózási Stratégia (2011. év) megállapítása szerint: „Minden harmadik ember (kb. 3 millióan) ma Magyarországon a szegénységi küszöb alatt él, közülük 1,2 millióan mélyszegénységben. A szegénységi kockázatok különösen sújtják a gyermekeket és a hátrányos helyzetű térségekben élőket. A romák nagy többsége, mintegy 5-600 ezren (összlétszámuk a becslések alapján kb. 750 ezer) ehhez az utóbbi csoporthoz tartozik. Ezért Magyarországon a romák felzárkóztatását megcélzó politikát nem lehet elválasztani a szegénység elleni általános küzdelemtől, a társadalmi és a gazdasági versenyképesség javításától. Ugyanakkor a romák etnikai csoportjára külön figyelmet kell fordítanunk, hiszen a tapasztalatok azt mutatják, hogy a szegények között is ők a legszegényebbek.”

A nevelőszülői hálózat bővítésével az elmúlt időben nőtt a településen élő vélhetően roma lakosok száma, akiknek többsége gyermek. A nevelésbe vett – vélhetően roma gyermekek – jellemzően nem maradnak fiatal felnőttként az adott településen, nagykorúságuk betöltése után nagy valószínűséggel visszatérnek vér szerinti családjukba.

4.2 Foglalkoztatottság, munkaerő-piaci integráció

Egy település gazdasági szerkezete a település gazdasági-társadalmi fejlettségét tükrözi. Bár napjainkra az egyes nemzetgazdasági ágak súlypontjai globális méretekben is a mezőgazdaság rovására és a szolgáltató szektor javára tolódtak el. Az ún. gazdasági szerkezetváltás nem minden térségben, településen zajlott le azonos intenzitással. A település népességmegtartó

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

ereje az infrastruktúrától, az önkormányzati és közintézmények működtetésétől és színvonalától egyaránt függ.

A helyi önkormányzat az Ft. 8. §-a értelmében külön törvényben meghatározott foglalkoztatási feladatainak ellátása során

- közfoglalkoztatást szervez,
- figyelemmel kíséri a helyi foglalkoztatási viszonyok alakulását,
- döntéseinek előkészítése, valamint végrehajtása során figyelembe veszi azok foglalkoztatáspolitikai követelményeit,
- az állami foglalkoztatási szerv működési feltételeihez és fejlesztéséhez támogatást nyújt.

A közfoglalkoztatásban 2014-ben összesen 75 fő vett részt, a magas létszámot a november 1. napjával induló téli közfoglalkoztatás indokolta. További 3 fő kedvezményes foglalkoztatására került sor uniós pályázat keretén belül. Az ellátott feladatok megfelelően szolgálták a település fejlődését, különös tekintettel az önkormányzati feladatellátásban való részvételben.

Új elemként jelent meg a Szociális Földprogram, melynek köszönhetően 8 fő tartósan munkanélküli tudott elhelyezkedni 2015. április 30. napjáig, fő feladatuk kiskerti növénytermesztés volt. Említést érdemel továbbá, hogy 2015. március 1. napjától a Kistérségi Startmunka program négy programelemében (belvízelvezetés, közutak karbantartása, mezőgazdaság, bio- és megújuló energia) is részt tudunk venni, minek köszönhetően 40 fő munkavállaló az eddigi néhány hónap helyett huzamosabb ideig, akár egy évig tartó foglalkoztatására nyílik lehetőség.

A lakosság foglalkoztatottságát nagyban befolyásolja, hogy a községben nagyon kevés munkahely van. A településen az egyik legnagyobb foglalkoztató az Önkormányzat, 2013-es évben az intézményeiben és közfoglalkoztatás keretében összesen 63 főt, 2014. évben 57 főt foglalkoztatott. Jelentősebb számú munkaerőt foglalkoztatnak a helyi termelészövetkezet megszűnését követően alakult mezőgazdasági Kft-k. A lakosság számára képest elenyésző számú munkavállalót alkalmaznak a helyi vállalkozások. Ezen okok miatt a lakosság aktív korú lakosainak számottevő része naponta ingázik, jellemzően a környező városokba, pl. Hajdúszoboszló, Balmazújváros és Debrecen.

4.2.1 Foglalkoztatottak, munkanélküliek, tartós munkanélküliek száma, aránya

A 3.2.1 számú táblázat adatai arra mutatnak rá, hogy Nagyhegyesen a 15-64 év közötti állandó népességhez képest milyen arányú a nyilvántartott álláskeresők száma, ez miként változott az elmúlt években, illetve, hogy milyen az arány a férfiak és nők között. Az adatok tanúsága szerint 2012-től folyamatosan csökkent a nyilvántartott álláskeresők száma. Ha összehasonlítjuk a 2012-es nyilvántartott álláskeresők számát a 2017-ben nyilvántartott álláskeresők számával, akkor megállapíthatjuk, hogy ez az adat a háromszorosára redukálódott. A csökkenő tendencia összefügghet a közfoglalkoztatás keretében foglalkoztatottak számának növekedésével, illetve azzal is, hogy a közfoglalkoztatásban dolgozók közül egyre többen elhelyezkedtek az elsődleges munkaerőpiacon. A 15-64 év közötti állandó népességet tekintve, láthatjuk, hogy a férfiak létszáma, minden évben magasabb, mint a nők létszáma. A nemek arányát megvizsgálva megállapítható, hogy nyilvántartott álláskeresők többségét nők alkotják.

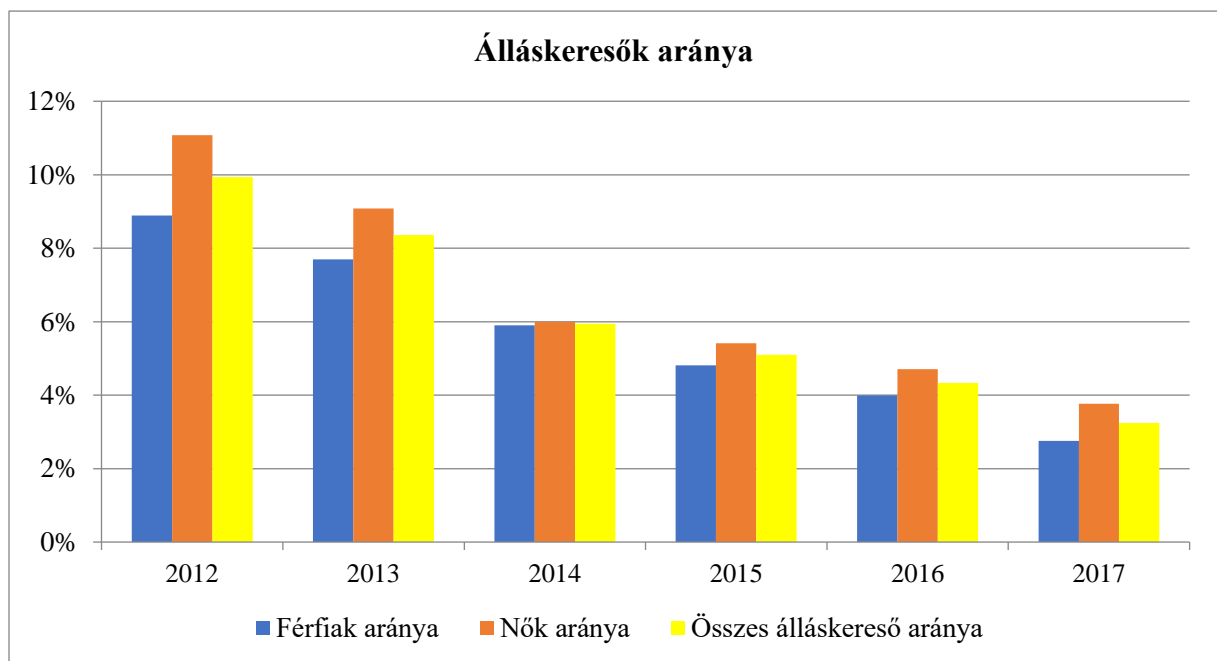

Helyi Esélyegyenlőségi Program
Nagyhegyes Község Önkormányzata

A 3.2.1 számú táblázat – Munkanélküliségi ráta

Év	15-64 év közötti állandó népesség (fő)			Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma (fő)					
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi		Nő		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	1038	948	1 986	92,25	8,9%	105	11,1%	197	9,9%
2013	1027	947	1 974	79	7,7%	86	9,1%	165	8,4%
2014	1030	942	1 972	60,75	5,9%	56,5	6,0%	117	5,9%
2015	1018	938	1 956	49	4,8%	50,75	5,4%	100	5,1%
2016	1002	919	1 921	40	4,0%	43,25	4,7%	83	4,3%
2017	988	922	1 910	27,25	2,8%	34,75	3,8%	62	3,2%

Forrás: TeIR, HBMKH

A 3.2.2. számú táblázat regisztrált munkanélküliek korcsoportonkénti bontása, illetve idősoros változása rámutat arra, hogy a munkanélküliség a különböző korosztály tekintetében miként változik. Ahogyan az ország más részeire is jellemző, hogy az idősebb (45-50 év feletti) korosztály nehezen talál munkát. A foglalkoztatottsági problémák különösen a fiatalabb korosztályt sújtják, az ő körükben a legmagasabb a regisztrált munkanélküliek száma, így ebben a korosztályban a meglévő problémakezelés nem elégséges, további munkahelyteremtést célzó beavatkozásokat szükséges tervezni. A diagramot vizsgálva, megállapítható, hogy az álláskeresők száma évről évre folyamatosan csökken, így valószínű az álláskeresők el tudnak helyezkedni a munkaerőpiacon.

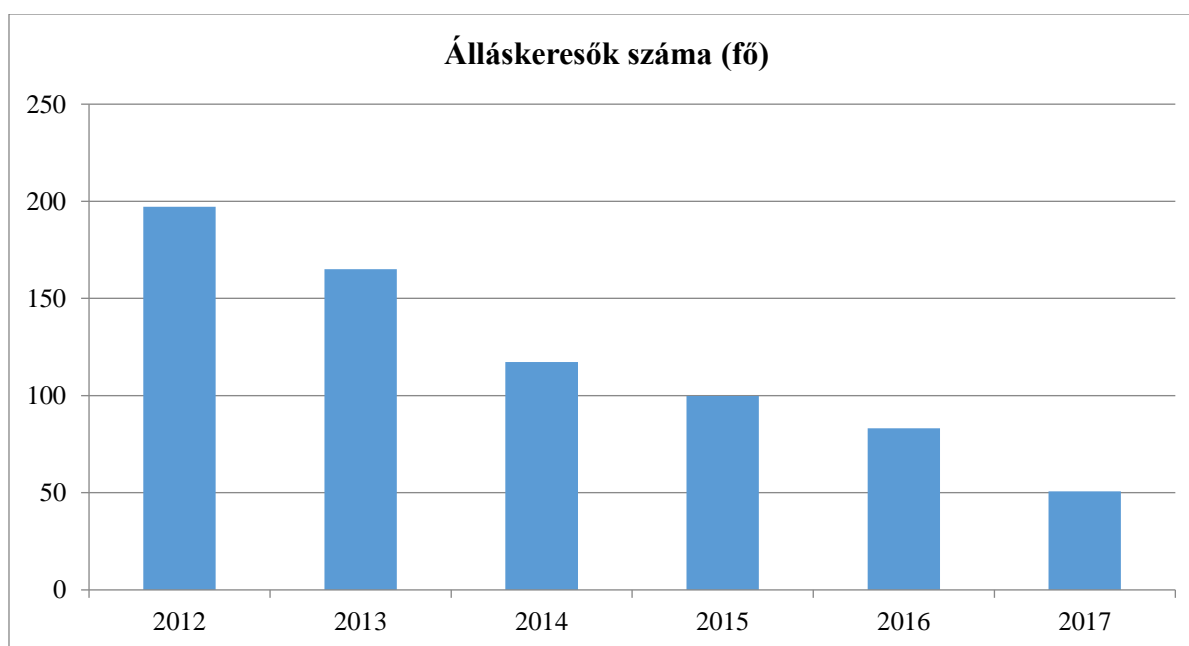

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

3.2.2. számú táblázat - Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma korcsoportok szerint

Nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Fő össze- n	2012	2013	2014	2015	2016	2017
		197	165	117	100	83	51
20 év alatti	Fő	6,25	1,75	2,5	2,5	2,25	2
	%	3,2%	1,1%	2,1%	2,5%	2,7%	3,9%
20-24 év	Fő	34,25	27,5	20	15,75	16,25	6,75
	%	17,4%	16,7%	17,1%	15,8%	19,5%	13,3%
25-29 év	Fő	18	18,75	12	8,75	5,5	2,5
	%	9,1%	11,4%	10,2%	8,8%	6,6%	4,9%
30-34 év	Fő	23,75	16,25	11,75	9,25	5,5	2
	%	12,0%	9,8%	10,0%	9,3%	6,6%	3,9%
35-39 év	Fő	26	17,75	13	12	7,75	5
	%	13,2%	10,8%	11,1%	12,0%	9,3%	9,9%
40-44 év	Fő	26,5	20,75	13,25	10,25	7,25	3,75
	%	13,4%	12,6%	11,3%	10,3%	8,7%	7,4%
45-49 év	Fő	23,25	16,5	15,25	10,25	12,25	6,25
	%	11,8%	10,0%	13,0%	10,3%	14,7%	12,3%
50-54 év	Fő	17	23,75	11	10,75	8,25	4
	%	8,6%	14,4%	9,4%	10,8%	9,9%	7,9%
55-59 év	Fő	20	19,5	14	11,75	9,25	4
	%	10,1%	11,8%	11,9%	11,8%	11,1%	7,9%
59 év feletti	Fő	2,25	2,5	4,5	8,5	9	14,5
	%	1,1%	1,5%	3,8%	8,5%	10,8%	28,6%

Forrás: TeIR

Helyi Esélyegyenlőségi Program
Nagyhégyes Község Önkormányzata

A 3.2.3. számú táblázat azt mutatja meg, hogy milyen arányban vannak a tartós munkanélküliek a településen. A regisztrált munkanélkülieken belül a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő álláskeresők aránya 2012. évtől változó tendenciát mutat. A nemek arányát megvizsgálva megállapítható, hogy a 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartásban lévő személyek közül általában a nők aránya magasabb, viszont ez az arány a 2017-es évben kiegyenlítődik.

3.2.3. számú tábla - A 180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma és aránya nemek szerint

Év	180 napnál hosszabb ideje regisztrált munkanélküliek aránya	180 napon túli nyilvántartott álláskeresők száma nemek szerint			Nők és férfiak aránya, a 180 napon túli nyilvántartott álláskeresőkön belül	
	%	Férfi	Nő	Összesen	Férfiak	Nők
2012	20,28	na.	na.	na.	na.	na.
2013	25,45	29	46	75	38,7%	61,3%
2014	13,15	15	11	26	57,7%	42,3%
2015	9,27	13	15	28	46,4%	53,6%
2016	21,26	14	16	30	46,7%	53,3%
2017	23,39	11	11	22	50,0%	50,0%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, HBMKH

A 3.2.4. számú táblázat egy fontos munkaerő-piaci helyzetre, a pályakezdők helyzetére irányítja a figyelmet. A pályakezdők elhelyezkedési esélye a településen sok esetben kilátástalan, mert helyben nincs elegendő munkahely. A nemek arányát tekintve a pályakezdő álláskeresők között a vizsgált években a 2014. évet kivéve a nők száma magasabb. Aki nem szerzett középfokú végzettséget vagy szakképesítést, hátrányos helyzetű munkavállalónak kell tekinteni. A nem megfelelő – alacsony vagy a munkáltatói igényektől eltérő – iskolai végzettség, szakképzettség megnehezíti az elhelyezkedést.

3.2.4. számú táblázat - Pályakezdő álláskeresők száma és a 18-29 éves népesség száma

Év	18-29 évesek száma			Nyilvántartott pályakezdő álláskeresők száma					
	Férfi	Nő	Összesen	Férfi		Nő		Összesen	
	Fő	Fő	Fő	Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	248	221	469	na.	na.	na.	na.	na.	na.
2013	245	221	466	11	4,5%	12	5,4%	23	4,9%
2014	247	223	470	10	4,0%	6	2,7%	16	3,4%
2015	237	209	446	5	2,1%	8	3,8%	13	2,9%
2016	226	204	430	3	1,3%	9	4,4%	12	2,8%
2017	224	195	419	2	0,9%	7	3,6%	9	2,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, HBMKH

4.2.2 Alacsony iskolai végzettségűek foglalkoztatottsága

A településen általánosan elmondható, hogy a vizsgált időszakban a legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség száma jelentősen nem változott. Az általános iskolai végzettséggel nem rendelkezők száma összefügghet azzal is, hogy az idősebb korosztályból sokan élnek még, akik 6 elemi, vagy annál alacsonyabb iskolai végzettséggel rendelkeznek. Az iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában adatok jelentős csökkenést mutatnak.

3.2.5. számú táblázat - Alacsonyan iskolázott népesség

Év	Legalább az általános iskola 8. évfolyamát elvégzett 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában		Iskolai végzettséggel nem rendelkező 15 éves és idősebb népesség, a megfelelő korúak százalékában	
	Férfi	Nő	Férfi	Nő
	%	%	%	%
2001	90,6%	83,9%	9,4%	16,1%
2011	96,6%	91,3%	3,4%	8,7%

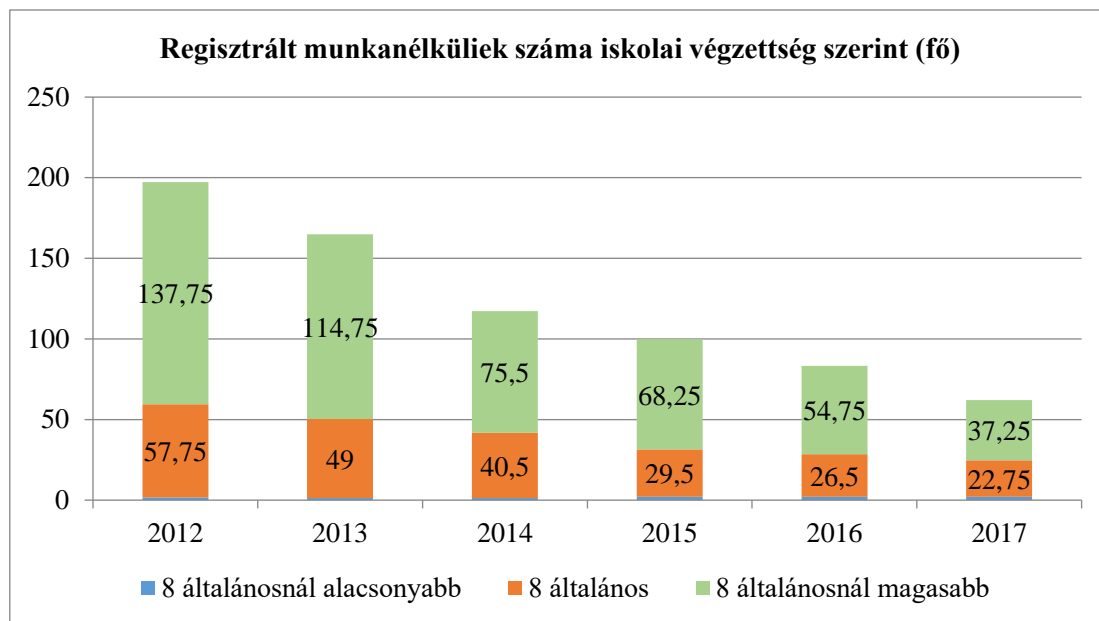
Forrás: TeIR, KSH Népszámlálás

A 3.2.6. számú táblázat adatai alapján megállapítható, hogy a nyilvántartott álláskeresők száma évről évre csökken. Az iskolai végzettség szerinti megoszlás azt mutatja, hogy a regisztrált munkanélküliek közül legtöbben 8 általánosnál magasabb iskolai végzettséggel rendelkeznek.

3.2.6. számú táblázat - Nyilvántartott álláskeresők száma iskolai végzettség szerint

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma összesen	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők megoszlása iskolai végzettség szerint					
		8 általánosnál alacsonyabb végzettség		Általános iskolai végzettség		8 általánosnál magasabb iskolai végzettség	
		Fő	%	Fő	%	Fő	%
2012	197	1,75	0,9%	57,75	29,3%	137,75	69,8%
2013	165	1,25	0,8%	49	29,7%	114,75	69,5%
2014	117	1,25	1,1%	40,5	34,5%	75,5	64,4%
2015	100	2	2,0%	29,5	29,6%	68,25	68,4%
2016	83	2	2,4%	26,5	31,8%	54,75	65,8%
2017	62	2	3,2%	22,75	36,7%	37,25	60,1%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

A településen nincs általános iskolai és középfokú felnőttképzés, így a 3.2.7. számú és a 3.2.8. számú táblázat adatait nem releváns megjeleníteni, mert nulla számokkal teli adatokat tartalmazna. Külső szervek különböző képzéseket, tréningeket biztosítanak elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskereső, pályakezdők, 50 év feletti, elavult szakképzettséggel, illetve szakképzettséggel nem rendelkezők számára a minél hamarabbi munkaerő-piacra történő visszakerülés érdekében.

4.2.3 Közfoglalkoztatás

2011. szeptember 1. napján hatályba lépett a közfoglalkoztatásról és a közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó, valamint egyéb törvények módosításáról szóló 2011. évi CVI. törvény, amely létrehozta a közfoglalkoztatás új rendszerét. Ezen jogszabály alapján a regisztrált munkanélküliek számára lehetőség nyílik közmunka-programban részt venni. A közfoglalkoztatás szervezését 2012. december 31. napjáig a Hajdúszoboszlói Többcélú Kistérségi Társulás munkaszervezete látta el, illetve közfoglalkoztatás szerzői látták el. 2013. január 1-től a jogszabályváltozások következtében a munkaszervezetek megszűntek, helyüket a székhelytelepülések polgármesteri hivatalának ügyintézői vették át. A startmunka program a 2015. évi indulásával, a következő években a legfontosabb programmá vált a közfoglalkoztatásban. A vezető programelemek (mezőgazdaság, belterületi utak karbantartása) mellett a helyi sajátosságokra épülő program az egyik vezető elemmé vált a településen, melynek alapját a levendula termesztése adja. Sajnos évről évre csökken azok száma, akik a programokba bevonhatóak (a foglalkoztatási főosztályok nyomására), de még így is 15-20 főt be lehet vonni közfoglalkoztatásba a településen.

2013-2019. években az önkormányzat által szervezett hagyományos közfoglalkoztatás az alábbi területeken valósultak meg:

- orvosi rendelők, óvoda, iskola takarítása,
- közművelődési intézmények tisztántartása,
- Elepi közösségi tér működtetése,
- önkormányzati bérlakások felújítása,
- fűnyírás munkálatok,
- köztemető fenntartása, közterületek, parkok virágosítása,

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

- Kráter-tó rendbetétele,
- belvízelvezető árkok karbantartása
- helyi kézműves termékek előállítás (levendulás termékek)

év	nő	férfi	összesen
2014	26	17	43
2015	26	33	59
2016	29	19	48
2017	29	9	38
2018	24	8	32
2019	14	7	21

4.2.4 A foglalkoztatáshoz való hozzáférés esélyének mobilitási, információs és egyéb tényezői (pl. közlekedés, potenciális munkalehetőségek, tervezett beruházások, lehetséges vállalkozási területek, helyben/térségben működő foglalkoztatási programok stb.)

Nagyhegyesnek nincs összeköttetése a vasúttal, a környező településekre való eljutást 36 autóbusz járatpár biztosítja. Az első járat 4:40 perckor indul Nagyhegyesről, az utolsó járat Debrecenből 22:45 perckor, ezzel is igazodva a három műszakos munkarendhez. Debrecen a 33-as főúton, Hajdúszoboszló és Balmazújváros a 3321-es másodrendű úton közelíthető meg autóval, tömegközlekedési eszközzel. Hajdúszoboszló és Nagyhegyes között 2012. évben elkészült a kerékpárút, 2013. évben elkészül a Balmazújváros Nagyhegyes közötti kerékpárút is. Az információhoz való korlátlan hozzáférés a Művelődési ház számítógéptermében az internet elérésével biztosított. A Művelődési ház melletti parkban, a Kiserdei Szabadidőparkban, a Kosztolányi Emlékparkban, az elepi Klub szobában ingyen WIFI vehető igénybe. A tájékoztató kiadványok, felhívások a helyben szokásos módon (hirdetőtáblán), valamint a település honlapján kerülnek kihirdetésre. 2018. évben a Képviselő-testület 7 új ipari területet alakított ki, ezzel hozzásegítve a vállalkozásokat új munkahely teremtésére.

4.2.5 Fiatalok foglalkoztatását és az oktatásból a munkaerőpiacra való átmenetet megkönnyítő programok a településen; képzéshez, továbbképzéshez való hozzáférésük

A Hajdú Bihar Megyei Kormányhivatal Hajdúszoboszlói Járási Hivatal Járási Munkaügyi Kirendeltsége folyamatosan szervez pályakezdőknek, fiatal álláskeresőknek, regisztrált munkanélkülieknek képzéseket. A képzéseken olyan szakmát sajátíthatnak el, mellyel talán hamarabb be tudnak illeszkedni a munka világába.

4.2.6 Munkaerő-piaci integrációt segítő szervezetek és szolgáltatások feltérképezése (pl. felnőttképzéshez és egyéb munkaerő-piaci szolgáltatásokhoz való hozzáférés, helyi foglalkoztatási programok)

A településen nincs általános iskolai és középfokú felnőttképzés, de külső szervek különböző képzéseket, tréningeket biztosítanak elsősorban a munkaerő-piaci szempontból hátrányos helyzetben lévő álláskeresők, pályakezdők, 50 év feletiek, elavult szakképzettséggel, illetve szakképzettséggel nem rendelkezők segítésére a minél hamarabbi munkaerő-piacra történő visszakerülés érdekében háztáji növénytermesztés és tartósítás képzés volt a településen biztosított.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

A Gazdasági Programban is megfogalmazódott a felnőttképzés megszervezése. Olyan oktatási, képzési művelődési lehetőségeket kell kialakítani, ami a felnövekvő nemzedékek részére biztosítja a használható alap és szakmai képzést, lehetőséget teremtve a jövedelemszerző tevékenység végzésére, valamint a kulturális felemelkedésre, teljes, termékeny életvitel kialakítására. Ezt a tevékenységet ki kell terjeszteni a felnőttképzésen és a közművelődési feladatellátáson keresztül az életviteli problémák kezelésére, az ön- és tanfolyami képzések biztosítására. A felnőttképzés beindítása részben megtörtént, 15 fő végezte el a szociális ápoló és gondozó tanfolyamot. Ez a képzés tovább fejleszthető a szociális ellátáshoz kapcsolódóan, és a 16. életévüket betöltött fiatalok vonatkozásában is. A szakmai ismeretek megszerzésének lehetőségét biztosíthatja a helyi vállalkozások munkaerő igényének kielégítése.

A Galambos–Lindenfeld nyelviskola sikeres pályázatához társult a Művelődési ház, mint a megvalósítás helyszíne. A TÁMOP-2.1.2 projekt alapvető célja a felnőtt lakosság gazdasági versenyképességének növelése, valamint munkaerő piaci elhelyezkedési esélyeinek növelése. Településünkön tizennégyen tanultak kedvezményesen angolul.

2013-ban TKKI által szervezett a TÁMOP 2.1.6. „Újra tanulok” projekt keretében közfoglalkoztatáshoz kapcsolódó képzésen vett részt 63 fő, ebből 40 nő és 23 férfi. Az alapkompentencia képzésen 18 fő vett részt, ebből 16 főnek 8 általános iskolai, 1 fő szakképzett és 2 fő szakmunkás vett részt. A mezőgazdasági ismereti képzésen 20 fő vett részt, ebből iskolai végzettség szerint 2 fő szakképzett, 4 fő szakmunkás, 1 fő szakközépiskolai, 7 fő érettségivel és a 1 fő diplomával rendelkező közfoglalkoztatott vett részt.

4.2.7 Mélyszegénységben élők és romák települési önkormányzati saját fenntartású intézményekben történő foglalkoztatása

Nagyhegyes azon települések közé tartozik, ahol nincs jelen a mélyszegénység, a romák száma – a korábban jelzett 2011. évi népszámlálás adatai szerint 5 fő – minimális, így foglalkoztatásuk megoldására nem kell alternatívákat (konceptiót) kidolgozni. A Nagyhegyesi Szociális, Család- és Gyermekejóléti Szolgálat munkatársai szerint a náluk megjelenő klienseket tekintve sokan vannak nehéz helyzetben, a szegénység jelen van a településen, de nagymértékben nem jellemző.

4.2.8 Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Az egyenlőtlenség meglétét bizonyító esetekről nincs tudomásunk, ha mégis érzékelhető a mindennapok során, az a társadalomban meglévő előítéletek alapján értelmezhető. Ezek ellen minden lehetséges eszközzel fel kell lépni.

4.3 Pénzbeli és természetbeni szociális ellátások, aktív korúak ellátása, munkanélküliséghez kapcsolódó támogatások

Még a 2014. évben az egységes jogalkalmazás, a jobb áttekinthetőségből eredő jobb minőségű ügyintézői munka segítése érdekében Nagyhegyes Község Önkormányzata Képviselő-testületének 23/2013. (XII. 19.) önkormányzati rendelete a szociális és gyermekvédelmi ellátások helyi szabályairól egységes szerkezetbe tömörítette az eddig külön jogszabályban rendezett szociális, illetve gyermekvédelmi rendelkezéseket.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

A szociális igazgatásról és ellátásokról szóló 1993. évi III. törvényt az ismételt módosítása okán a Képviselő-testület a fenti rendeletet hatályon helyezve, a szociális és gyermekjóléti ellátásokat helyi szinten újrakodifikálta, létrehozva a 2/2015 (II.27.) önkormányzati rendeletet.

Az új jogszabály alapján megállapítható ellátások az alábbiak:

A jegyző hatáskörébe tartoznak a következő ellátások:

- lakásfenntartási támogatás
- helyi lakásfenntartási támogatás

A polgármester hatáskörébe tartoznak az alábbi ellátások:

- rendkívüli települési támogatás,
- rendkívüli segély,
- egyszeri tűzifa segély,
- temetési segély,
- rendkívüli gyermekvédelmi támogatás,
- első lakáshoz jutók támogatása,
- babatámogatás,
- katasztrófasegély
- tanévkezdési támogatás

Természetbeni szociális ellátások

- köztemetés költségeinek megtérítése alóli mentesítés,
- eseti gyógyszer hozzájárulás,
- hulladékszállítási díj átvállalása,
- sajátos nevelési igényű gyermek közlekedési támogatása.

Az aktív korúak ellátásának elbírálása a jogszabályok változások alapján 2015. március 1. napjától a járási hivatalokhoz kerültek, így az ezen időpontot követően indult eljárásokban a Járási Hivatal rendelkezik hatáskörrel, míg a folyamatban lévő (elbírálásra váró, illetve szünetelő) eljárások áttételre kerültek a Hajdúszoboszlói Járási Hivatalhoz.

A szociális ellátás területén 2018. évben 1301 ügyirat keletkezett, ami 162 ügyirattal kevesebb az előző évihez viszonyítva, ami mintegy 7 %-os csökkenést jelent. A folyamatos ügyszám-csökkenésnek a járási hivatalok felállításával történő feladat-elvonás, a közfoglalkoztatásban részesülők (legalább átmeneti) kikerülése a szociális függőségéből, és a jogosultságot megalapozó jövedelemhatárok változatlanlansága.

3.3.1. számú táblázat - Álláskeresési segélyben részesülők száma

Év	15-64 év közötti állandó népesség száma	Álláskeresési segélyben részesülők (fő) -	Álláskeresési segélyben részesülők %
2012	1 986	1	0,1%
2013	1 974	1,75	0,1%
2014	1 972	1,5	0,1%
2015	1 956	5,25	0,3%
2016	1 921	7,5	0,4%
2017	1 910	10,75	0,6%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

Helyi Esélyegyenlőségi Program
Nagyhegyes Község Önkormányzata

A 3.3.1. számú táblázat adatait vizsgálva megállapítható, hogy bár a 15-64 év közötti állandó népesség szám csökken, az álláskeresői segélyben részesülők száma folyamatosan nő. A 3.3.2. számú táblázat adatiból kiderül, hogy a regisztrált munkanélküliek száma csökken, de az álláskeresői járadékra jogosultak száma a 2013. évtől –kivétel a 2016. év – folyamatosan emelkedik. 3.3.3. számú táblázat adataiból kevesebb következtetést tudunk levonni, mivel hiányoznak adatok, valamint megváltozott és átalakult a korábbi jogosultsági rendszer.

3.3.2. számú táblázat - Járadékra jogosult regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma

Év	Regisztrált munkanélküliek/nyilvántartott álláskeresők száma	Álláskeresői járadékra jogosultak	
	Fő	Fő	%
2012	197	26,25	13,3%
2013	165	19,75	12,0%
2014	117	16,25	13,9%
2015	100	15,25	15,3%
2016	83	12,75	15,3%
2017	62	12	19,4%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal

3.3.3. számú táblázat - Aktív korúak ellátása - Rendszeres szociális segélyben, egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban, valamint foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek száma

Év	Rendszeres szociális segélyben részesített regisztrált munkanélküliek száma (negyedévek átlaga) (2015. február 28-tól az ellátás megszűnt, vagy külön vált EGYT-re és FHT-ra)	Egészségkárosodási és gyermekfelügyeleti támogatásban részesülők átlagos száma 2015. márc. 1-től érvényes módszertan szerint		Foglalkoztatást helyettesítő támogatásban részesítettek átlagos havi száma (2015. március 01-től az ellátásra való jogosultság megváltozott)	
	Fő	Fő	15-64 évesek %-ában	Fő	Munkanélküliek %-ában
2012	26,25	na.	1,32%	na.	na.
2013	18,5	na.	0,94%	0	0,00%
2014	10,75	na.	0,55%	0	0,00%
2015	12,5	1	0,64%	4	3,81%
2016	12	2	0,62%	4	4,56%
2017	9	na.	0,47%	5	7,74%

Forrás: TeIR, Nemzeti Munkaügyi Hivatal, HBMKH

4.4 Lakhatás, lakáshoz jutás, lakhatási szegregáció

A község infrastrukturális feltételei kitűnőek, kiépítésre került a szennyvízelvezető rendszer, minden családi házba bevezetésre került a gázvezeték, minden utca aszfaltos. A családtámogatási program bevezetésével, valamint a falusi csok kiterjesztésével megélénkült a települési lakáspiac is, melynek negatív hatása az ingatlanárak jelentős emelkedését hozta. Az önkormányzat kedvezményes lakóingatlan értékesítéssel kívánta a fiatal családok letelepedési lehetőségeit biztosítani.

Az önkormányzati lakáshoz jutás pályázati formában a 17/2017. (VI.21.) önkormányzati rendelet alapján történik. A beérkezett pályázatok elbírálása a rendelet 3. számú melléklete alapján történik.

3.4.1. számú táblázat - Lakásállomány

Év	Lakásállomány (db) (TS 4201)	Ebből elégtelen lakhatási körülményeket biztosító lakások száma	Bérlakás állomány (db)
2012	1043	0	24
2013	1041	0	24
2014	1043	0	24
2015	1046	0	24
2016	1049	0	24
2017	na.	na.	22

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

4.4.1 Bérlakás-állomány

Önkormányzatunk összesen 20 önkormányzati bérlakással rendelkezik, melyeket költségelven ad bérbe. Jó állapotú lakások száma 15, a közepes állapotú lakások száma 5. A Képviselő-testület az önkormányzati bérlakások felújítására nem készített külön intézkedési tervet, így a lakások felújítása szükség szerint történik.

4.4.2 Szociális lakhatás és egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlanok

Az önkormányzat tulajdonában szociális bérlakás, valamint egyéb lakáscélra használt nem lakáscélú ingatlana nincs, ezért sem tüntettük fel a 3.4.1. számú táblázatban.

4.4.3 Lakhatást segítő támogatások

2015. március 1. napjától életbe lépett módosítás alapján a normatív lakásfenntartási támogatás megszűnt, az önkormányzatok saját hatáskörben gondoskodhattak lakhatást elősegítő támogatások kialakításáról. Nagyhegyes Önkormányzata úgy döntött, hogy a korábbi normaszövegnek megfelelő tartalommal, az ott szabályozott feltételekkel emeli át saját rendeletébe a szabályozást, immár helyi lakásfenntartási támogatás jogcímén. A Nagyhegyes Község Önkormányzatának Képviselő-testülete a szociális és gyermekvédelmi ellátások helyi szabályairól szóló 2/2015. (II. 27.) rendelete ennek megfelelően biztosít lakhatást segítő támogatást az itt élők számára. A kérelmezők részére villanyáram, víz, gáz, szemétszállítás díjához legalább havi 2.500,-Ft összegben állapítható meg a támogatás. A jogosultság, illetve a

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

támogatás összege a háztartásban egy fogyasztási egységre jutó jövedelemtől, a lakás nagyságától és a háztartásban élők számától függ.

Ugyanezen jogszabály ad lehetőséget, hogy a fennálló feltételek esetén 250.000,-Ft vissza nem térítendő első lakáshoz jutók támogatását nyújt azoknak a kérelmezőknek, akik a településen lakást vásárolnak, vagy építenek.

3.4.2. számú táblázat - Lakásfenntartási és adósságcsökkentési támogatásban részesülők száma

Év	Lakásfenntartási támogatásban részesített személyek száma	Adósságcsökkentési támogatásban részesítettek száma
2012	244	na.
2013	244	na.
2014	151	na.
2015	117	na.
2016	104	na.
2017	85	na.

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

4.4.4 Eladósodottság

Azon jogszabályi lehetőséggel, mely alapján helyi rendeletben adósságcsökkentési támogatásról rendelkezzen, a település Képviselő-testületei nem éltek.

4.4.5 Lakhatás egyéb jellemzői: külterületeken és nem lakóövezetben elhelyezkedő lakások, minőségi közszolgáltatásokhoz, közműszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez való hozzáférés bemutatása

Nagyhegyes közterületén élő hajléktalanok száma változó, 2018. évben 1 fő volt. Az önkormányzat a szabálysértésekről, a szabálysértési eljárásról és a szabálysértési nyilvántartási rendszerről szóló 2012. évi II. törvény 178/B. § (5) bekezdésében elvártak figyelembevételével jár el a hajléktalanok ügyében.

A hajléktalanság problémája sok szempontból – jogi, munkaerő-piaci, lakásügyi, pszichiátriai – értelmezhető. A hajléktalanoknak alkalmazkodási, összeférhetlenségi problémáik is vannak és nem utolsósorban valamilyen szenvedélybetegségük is vélelmezhető.

A Keleti-főcsatorna nagyhegyesi szakaszán lakóépületnek nem minősülő – egyébként lakhatás céljára megfelelő – épületben életvitelszerűen tizenegy fő él. A Keleti-főcsatornától az ott élők a települést a közösségi közlekedést biztosító kerékpárúton, valamint útalappal ellátott úton tudják megközelíteni. A közüzemi szolgáltatások közül egyedül az áramellátás biztosított, az ivóvizet az ott élők fűrott kútból nyerik, a fűtés egyedileg, főleg fával való tüzeléssel oldják meg. A nagyhegyesi szakaszon a bűnmegelőzés hatékonyságát szem előtt tartva az önkormányzat a bérlők közreműködésével közvilágítást működtet.

Hasonló paraméterekkel bírnak a 33-as számú főút mellett elhelyezkedő Kadarcsi tó partján fekvő horgásztanyák, ahol egyre több életvitelszerűen ott élő személyről van tudomásunk.

A településre korábban jellemző tanyavilág manapság már csak nyomokban létezik, jelenleg három család lakik a külterületi tanyákban. Az önkormányzat különösen a téli időszakban figyelmet fordít a település periferiáján élők életkörülményeire.

4.5 Telepek, szegregátumok helyzete

Nagyhegyesen nincsenek szegregátumok, a KSH szegregációs statisztika alapján sem azonosítható szegregáció.

4.6 Egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) 4. pontja határozza meg, hogy az egészségügyi alapellátás, az egészséges életmód segítségét célzó szolgáltatások kötelezően ellátandó feladata az önkormányzatnak. Az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 152. §-a értelmében a települési önkormányzat az egészségügyi alapellátás körében gondoskodik:

- a) a háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról,
- b) a fogorvosi alapellátásról,
- c) az alapellátáshoz kapcsolódó ügyeleti ellátásról,
- d) a védőnői ellátásról,
- e) az iskola-egészségügyi ellátásról.

Egy adott település egészségügyi ellátórendszerének kihasználtságát nagymértékben befolyásolja a lakosság korösszetétele. Az életkor előrehaladtával természetesen egyre gyakrabban jelentkeznek a különböző egészségügyi problémák, amelyek megterhelik az alapellátást és erre az egészségügyi, valamint a szociális ellátórendszernek is fel kell készülnie.

A települési önkormányzat az alapszolgáltatások megszervezésével segítséget nyújt a rászorulóknak részére, életvitelük fenntartásában, valamint egészségügyi állapotukból vagy más okból származó problémáik megoldásában.

4.6.1 Az egészségügyi alapszolgáltatásokhoz, szakellátáshoz való hozzáférés

3.6.1. számú táblázat – Orvosi ellátás

Év	Felnőttek és gyermekek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma	Csak felnőttek részére szervezett háziorvosi szolgálatok száma	A házi gyermekorvosok által ellátott szolgálatok száma
2012	2	0	0
2013	2	0	0
2014	2	0	0
2015	2	0	0
2016	2	0	0
2017	2	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A község egészségügyi ellátása magas színvonalú. A helyi orvosi rendelő akadálymentesített, mely a fogyatékkal élők, a gyermekes anyák és az idősebb korosztály esélyegyenlősége szempontjából igen fontos. Az egészségügyi alapellátást két vállalkozó háziorvos és egy

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

fogszakorvos biztosítja. Az iskola-egészségügyi szolgálat orvosi feladatait az I. körzet háziórvosa látja el. A fogorvosi alapellátás területén egy felnőtt körzet elégíti ki a lakossági igényeket. Fogászati szűrést az iskola-egészségügyi feladatok közt a fogorvos végzi már az óvodáskortól kezdődően. Az iskolafogászati szűrővizsgálaton szinte minden óvodás és általános iskolai tanuló megjelenik. Az Egészségügyi Centrumban funkcionál a védőnői szolgálat, a gyógyszertár, mely fiókgyógyszertárként működik, a gyógyszertári ügyelet Balmazújvárosban, valamint Hajdúszoboszlón található.

Járóbeteg szakellátás Hajdúszoboszlón és Debrecenben működik. 2013. évben befejeződött a Hajdúszoboszlói Járóbeteg Ellátó Centrum felújítása, ahol megszépült környezetben, korszerűbb műszerekkel állnak rendelkezésre a betegek kivizsgálása érdekében, ezzel egy időben új szakrendelések nyíltak. Az előjegyzési rendszer lehetővé teszi a telefonon, személyesen vagy interneten történő bejelentkezést, bár ezt a fajta szolgáltatást a lakosság nem nagyon veszi igénybe, fontosabbnak tartják a személyes kontaktust. Az idős, mozgásukban korlátozott, illetve önálló közlekedésre képtelen személyek, akik szakellátást kívánnak igénybe venni, azokat a Róna Támogató Szolgálat szállítja a megfelelő egészségügyi intézménybe.

Egy körzeti védőnő közalkalmazottként a háziórvosokkal szoros együttműködésben végzi munkáját. Tevékenysége a település egészét lefedi, az érintett családok (anyák, várandósok, gyermekek) részére elérhető. Az iskolavédőnői tevékenység a védőnői szolgáltatás egy speciális területe, melynek során az óvodások, iskolások egészségének megőrzése, az ahhoz kapcsolódó problémák megelőzése, korai felismerése, kiküszöbölése történik. A megelőző ellátás a hatályos jogszabályok, irányelvek, módszertani levelek alapján történik.

A község lakosainak rendelési időn túli, éjszakai és hétvégi betegellátásáról központi orvosi ügyeletben Ebes, Hajdúszovát és Nagyhegyes háziórvosai gondoskodnak hajdúszoboszlói székhellyel. Visszajelzések alapján az ügyeleti ellátást a lakosok megszokták, gond, probléma ezzel nem volt. A területi ellátásért felelős kórház a Debreceni Egyetem Kenézy Gyula Egyetemi Kórház és a Debreceni Egyetem Klinikai Központ.

4.6.2 Prevenziós és szűrőprogramokhoz (pl. népegészségügyi, koragyermekkorai kötelező szűrésekhez) való hozzáférés

A Képviselő-testület mindenkor kiemelt figyelmet fordított arra, hogy a lakosság minél nagyobb számban vegyen részt egészségügyi szűréseken, ezért a helyben történő, ingyenesen igénybe vehető szűrővizsgálatok finanszírozását biztosítja:

- mammográfiai vizsgálatra utaztatást,
- évi két alkalommal méhnyakszűrést,
- szintén évi két alkalommal a prosztatata jó és rosszindulatú elváltozásának szűrését szolgáló PSA szint mérés, vérvétel útján.

Lehetőség lenne még a vastagbél daganatok minél korábbi felismerését szolgáló székletteszt végzésére is, ami a rejtett bélvérzés kimutatásán alapszik. A 2012. évben a településen megtartott kötelező tüdőszűrés költségeit szintén az önkormányzat finanszírozta.

A primer és szekunder prevenziós tevékenység a védőnői szolgálat és a háziórvosi ellátás keretén belül zajlik.

4.6.3 Fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés

A fejlesztő és rehabilitációs ellátáshoz való hozzáférés a településen nem megoldott, az arra rászorulóknak a környező városokban, elsősorban Debrecenben jutnak hozzá ezekhez a szolgáltatásokhoz.

4.6.4 Közétkeztetésben az egészséges táplálkozás szempontjainak megjelenése

Az önkormányzat minden köznevelési intézményben, valamint az Idősek Házában is megszervezi az étkeztetést, amely megfelel az érintett korosztály egészséges étrendjére vonatkozó elvárásoknak. A Tündérművelődési Óvoda és Bölcsőde konyhája biztosítja a jogszabályi követelményeknek megfelelően elkészített ételeket.

A minőségi és mennyiségi ellenőrzés folyamatos, melyet az ÁNTSZ szakemberei végeznek. A szociális étkeztetést, házi segítségnyújtást, családsegítést a Hajdúszoboszlói Kistérség Többcélú Társulás Kistérségi látja el.

4.6.5 Sportprogramokhoz való hozzáférés

A köznevelési intézmények tornatermei megfelelően szolgálják a testnevelés és szabadidősport ügyét (edzések, kiegészítő foglalkozások). Civil szerveződések igénybe vehetik az általános iskola tornatermét, a sportpályáját terem labdarúgó-, valamint tollaslabda mérkőzésekre. A Nagyhegyesi Sportcentrum Sportegyesület az önkormányzat jelentős anyagi támogatásával szervezi és bonyolítja a legnagyobb tömeget megmozgató szabadidősport eseményeket. A Nagyhegyesi Sportcentrum Sportegyesület folyamatosan tájékoztatást ad a facebookon és a Nagyhegyes újság hasábjain a település lakosságának az elért eredményekről, a sportrendezvények helyéről, idejéről.

2014. évben átadásra került a Veres Péter Általános Iskola udvarán a Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) és az Önkormányzat közös beruházásában megvalósuló kisméretű (22×42) műfüves labdarúgó pálya, melyet az általános iskolások tanítási időben, a helyi lakosság pedig tanítási időn túl használhatja. 2016. szeptember 30-án került átadásra a Nagyhegyesi Tündérművelődési Óvoda és Bölcsőde Ovi-Foci Pályájának átadása, amely a Nagyhegyes Község Önkormányzata, valamint az Ovi-Foci Közhasznú Alapítvány összefogásából a társasági adótörvény által lehetővé tett sporttámogatásoknak köszönhetően jött létre. Így az iskolásokon túl már az ovisok is élvezhetik a műfüves pálya előnyeit.

A futást kedvelők megalakították 2017-ben a Nagyhegyesi Fusshegyes Sportegyesületet. 2014. óta minden év áprilisában megszervezésre kerül általuk a Kráter kupa, valamint többször megrendezték az augusztusi faluünnep hajnalán a Napfelkelte Futamot. Mindkét helyi program népszerűségnek örvend. Ezenkívül az egyesület tagjai számos rendezvényen sikeresen vesznek részt.

2013. évben megalakult a Nagyhegyesi Íjász Egyesület, céljuk a hagyományőrzés és a történelmi íjászat népszerűsítése. A történelmi íjászat, mint szabadidős sport egyre népszerűbb településünkön. Több versenyt nagy sikerrel szerveztek, melyekre az ország különböző településeiről is érkeztek versenyzők. A nagyhegyesi íjások szinte minden esetben érmeikkel térnek haza, ezzel is népszerűsítik ezt a sportot, a településünk hírnevét öregbítik. Nagyhegyesi Íjász Egyesület folyamatosan tájékoztatást ad a facebookon és a Nagyhegyes újság hasábjain a település lakosságának az elért eredményekről, a sportrendezvények helyéről, idejéről.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

A 2016. január óta az önkormányzat fenntartásában folyamatosan működő sportcélú létesítmény a helyi sportolni vágyó lakosok nagy öröme a Sportcentrum. A testépítő terem alapjaiból kinőtt mozgásközpont a két további szabad felhasználású termével, állandóvá váló sportközösségeknek (fitnesz, kettlebell, jóga, kick-bokszt) teremtett színteret.

2017. május hónapjától működik helyi lótaratók és lovat szeretők összefogásával a Nagyhegyesi Szabadidős és Lovassport Egyesület. Az egyesület számos célja mellett kiemelendő a lovas hagyományokat és értékeket védő fiatal nemzedék nevelésének elősegítése, lovas rendezvények szervezése. Ez utóbbi cél már kétszer megvalósult, a rendezvény a Nagyhegyesi Lovas és Családi Nap elnevezést kapta.

4.6.6 Személyes gondoskodást nyújtó szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A szociális étkeztetést, a házi segítségnyújtást, a család-és gyermekjóléti szolgáltatást a Hajdúszoboszlói Kistérség Többcélú Társulás látja el. Az intézmény által nyújtott szociális szolgáltatások közül a településen az alábbi ellátások biztosítottak:

Szociális étkeztetés: Az étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorulóknak a legalább napi egyszeri meleg étkezését kell biztosítani, akik azt önmaguknak, illetve önmaguknak és eltartottaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani., különösen: koruk, egészségi állapotuk, pszichiátriai betegségük, szenvedélybetegségük vagy hajléktalanságuk miatt.

A szociális étkeztetés társulási formában történő megvalósítását a Tündérváros Óvoda és Bölcsőde konyhájának közreműködésével biztosított. Az ebéd igénybevételének módja: elvitellel és kiszállítással is lehetséges. Az étel kiszállítása kerékpárral, rossz idő esetén 2019. június óta az erre a célra vett gépjárművel történik. Intézményünkben diétás ebéd igénylésére is van lehetőség, ezáltal is odafigyelünk az igénylő egészségi állapotára.

Házi segítségnyújtás: A házi segítségnyújtás a szociálisan rászorult ellátást igénybe vevő részére segítséget nyújt saját otthonában és lakókörnyezetében önálló életvitele fenntartásában, valamint egészségi állapotából, mentális állapotából vagy más okból származó problémák megoldásában. A feladatot 3 szakképzett gondozónő látja el.

Család - és Gyermekjóléti Szolgáltatás: A Család-és Gyermekjóléti Szolgálat feladatait 2 fő felsőfokú szociális végzettségű szakvizsgázott (1 fő szociális munkás, 1 fő szociálpedagógus) teljes munkaidős családsegítő látja el.

A családok segítése érdekében veszélyeztetettséget és krízishelyzetet észlelő jelzőrendszer működik. A kapott jelzés alapján a családsegítést nyújtó szolgáltató, intézmény feltérképezi az ellátási területen élő szociális és mentálhigiénés problémákkal küzdő családok, személyek körét, és személyesen felkeresve tájékoztatja őket.

A család-és gyermekjóléti szolgáltatás keretében biztosítunk:

- a szociális, életvezetési és mentálhigiénés tanácsadást,
- az anyagi nehézségekkel küzdők számára a pénzügyi, természetbeni ellátásokhoz, továbbá a szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutás megszervezését,
- hivatalos ügyeinek intézésében való segítségnyújtást
- a szociális segítőmunkát, így a családban jelentkező működési zavarok, illetve konfliktusok megoldásának elősegítését,
- szabadidős és közösségi programok szervezését,
- a kríziskezelést, valamint a nehéz élethelyzetben élő családokat segítő szolgáltatásokat.

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

A közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma szintén az egészségügyi ellátás egyik fontos mutatója, amely esélyegyenlőségi szempontból jelentős.

3.6.2. számú táblázat - Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma

Év	Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkezők száma
2012	92
2013	82
2014	75
2015	103
2016	53
2017	na.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

Az ápolási díj a tartósan gondozásra szoruló személy otthoni ápolását ellátó nagykorú hozzátartozó részére biztosított anyagi hozzájárulás.

3.6.3. számú táblázat - Ápolási díjban részesítettek száma

Év	Ápolási díj, alanyi jogon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma	Ápolási díj, méltányossági alapon: támogatásban részesítettek évi átlagos száma	Összesen
2012	na.	na.	na.
2013	7	0	6,7
2014	6	0	6,4
2015	10	0	10
2016	11	0	10,8
2017	12	0	12

Forrás: TeIR, KSH Tstar, HBMKH

A szociális szolgáltatások és ellátórendszer esetében fontos kihívás és célkitűzés a település számára, hogy minden rászoruló lakója számára legyenek elérhetőek azok a jogszabályokban rögzített ellátási formák, amelyek a szociális biztonságot garantálják, és minőségi ellátást biztosítanak. A szolgáltatásoknak köszönhetően javuljanak a hátrányos helyzetűek felzárkóztatási esélyei és életkilátásai.

4.6.7 Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor

Az önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor, erre irányuló eljárás egyáltalán nem indult.

4.6.8 Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) a szociális és az egészségügyi ellátórendszer keretein belül

A pénzbeli ellátások és a közszolgáltatások szervezése során pozitív diszkriminációval segítjük a célcsoportokhoz tartozókat.

4.7 Közösségi viszonyok, helyi közelet bemutatása

4.7.1 Közösségi élet színterei, fórumai

Nagyhegyesen a közösségi élet színterei sokrétűek, ilyenek a lakóközösségek, a munkahelyek, önkormányzati intézmények, a templomi gyülekezet, a helyi civil szervezetek. A falu lakosságának egészségét, gazdasági és társadalmi jólétét, életminőségének javítását úgy lehet biztosítani, ha tevékenységeink során a környezet és fejlődés, illetve a gazdaság, társadalom és környezet problémáit együtt kezeljük.

A civil szervezetek aktív, tevékenységükkel járulnak hozzá a falu fejlődéséhez. Az önkormányzat rendszeres tájékoztatással, folyamatos párbeszéd fenntartásával, és anyagi forrás biztosításával segíti munkájukat.

A Művelődési Ház programjait a lakossági igényekre és a helyi civil szervezetek kezdeményezéseire tekintettel alakítja. A rekreációs célú szabadterek között a Kiserdei Szabadidőpark, a Művelődési ház újonnan kialakított parkja, a Kráter tó, a Keleti-főcsatorna, Kadarcsi-tó szerepelnek, de idetartoznak az önkormányzat tulajdonában lévő oktatási, nevelési intézmények parkjai is. 2017-ben községünk névadójának és egykori igazgatójának tiszteletére Kosztolányi László Emlékpark került kialakításra. A parkban elhelyezésre került Kosztolányi László szobra is.

A településünkön a kultúrához való hozzáférést a települési önkormányzat biztosítja. A Kiserdei Szabadidőparkban található a 2011-ben gyönyörűen felújított Rickl-kúria, mely a községi könyvtárunknak, a Rickl Antal Vilmos Könyvtárnak ad otthont. A könyvtár 2018. május 1. óta önálló intézmény. Legfontosabb feladata, hogy az olvasók megtalálják az igényeiknek megfelelő irodalmat, hozzájussanak a legújabb könyvekhez is. Azokat a könyveket, amelyek nincsenek meg a helyi állományban, más könyvtáraktól könyvtárközi kölcsönzéssel lekéri. Sok rendezvénynek ad otthont a könyvtár, pl. író- olvasó találkozó, képzőművészeti kiállítás, Rickl Nap stb. Minden nyáron megrendezésre kerül a könyvtárban a gyerekek számára a Kézműves és Olvasótábor, mely két hétig tart.

A könyvtár a napjainkban sokat emlegetett információs társadalom egyik alapintézménye, a tudás, az ismeret és a kultúra szabad hozzáférhetőségét biztosítja mindenki számára. Az esélyegyenlőség megteremtésének egyik legfontosabb záloga. Könyvtárunk 2017 óta Digitális Jólét Pontként is működik. Az intézményben további szolgáltatások (fénymásolás, nyomtatás, spirálozás, laminálás stb.) igénybe vehető.

A helyi közeleti szerep növekedésének ösztönzésére a helyi média szolgál. A 2013. évtől ismét havonta kiadásra került a Nagyhegyes újság, amely ingyenesen eljut az állampolgárok, a vállalkozások, intézmények, valamint a környező települések Polgármesteri Hivatalaiba. A Nagyhegyes újság mellett a falu életére vonatkozó felhívásokat, tájékoztatókat, a közösségi média (községi facebook oldal, községi honlap) felületeken is közzé tesszük. A Képviselő-testületi üléseket és bizottsági üléseket bárki visszanézheti az www.onkormanyzati.tv oldalon.

A helyi kötelező közzolgáltatási feladatok megszervezése, a humán szolgáltatások, a szociális és gyermekjóléti ellátások, a település-üzemeltetési feladatok, illetve a közterületek tisztántartása biztosított. Ezek az állampolgárok számára elérhetőek, megfelelő színvonalon működnek és minden jogos igényt kielégítenek. Az egyes feladatok ellátása során az önkormányzat együttműködik a helyi, nem önkormányzati fenntartású intézménnyel, a civil szervezetekkel, gazdasági társaságokkal, az egyházakkal, és egyéb szervezetekkel.

4.7.2 Közösségi együttélés jellemzői (pl. etnikai konfliktusok és kezelésük)

A közösségi együttélésre nem jellemző, hogy a lakosok között súlyos konfliktusok alakulnának ki. Nagyhegyesen etnikai konfliktusról egyáltalán nem lehet beszélni.

4.7.3 Helyi közösségi szolidaritás megnyilvánulásai (adományozás, önkéntes munka stb.)

A mindenkori Képviselő-testületek társadalmi felelősségvállalása abban is megmutatkozik, hogy a természeti katasztrófa által sújtott hazai, illetve külföldi településeknek anyagi segítséget nyújtott. A képviselő-testületek a jelentős adóbevételeknek köszönhetően jelentős anyagi támogatást tudtak biztosítani a tiszai árvíz, a dunai árvíz károsultjainak, valamint a Srí Lanka egy részét elpusztító tájfun áldozatainak is. A testvértelepülésünket, Vámosgálfalvát Romániában nem csak anyagiakkal, hanem egyéb természetbeni támogatással is segíti az önkormányzat. Az önkormányzat több évben Hajdúszoboszló várossal együttműködve megszervezi 45 kárpátaljai gyermek nyári táboroztatását, szállítását.

A szolidaritás és felelősség mind magánemberekben, mind a faluban működő gazdasági szervezetekben jelen van. Ez jellemzően felajánlásokban nyilvánul meg. Ez a jelenség karácsony közeledtével erősödik fel, december hónapban jóval magasabb az ajándékozás készítése. Az adományokat a Családsegítő Szolgálat munkatársai juttatják el az arra rászorulóknak részére. A településünkön még nem igazán jellemző az önkéntes munka, ezen a téren még fejlődni kell a lakosoknak.

4.8 A roma nemzetiségi önkormányzat célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége, partnersége a települési önkormányzattal

A KSH 2011. évi adatai szerint Nagyhegyesen 5 fő vallotta magát roma származásúnak. Nagyhegyesen nem működik roma kisebbségi önkormányzat, így ez a kérdés nem releváns.

4.9 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata településünkön nem releváns.

A mélyszegénységben élők és a romák helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nincs beazonosított probléma	nem releváns

„A gyerekek erősebbek mint hinné. Amíg érzik, hogy szeretik őket, az élet minden nehézségével szembe tudnak szállni.”

Star Trek c. film

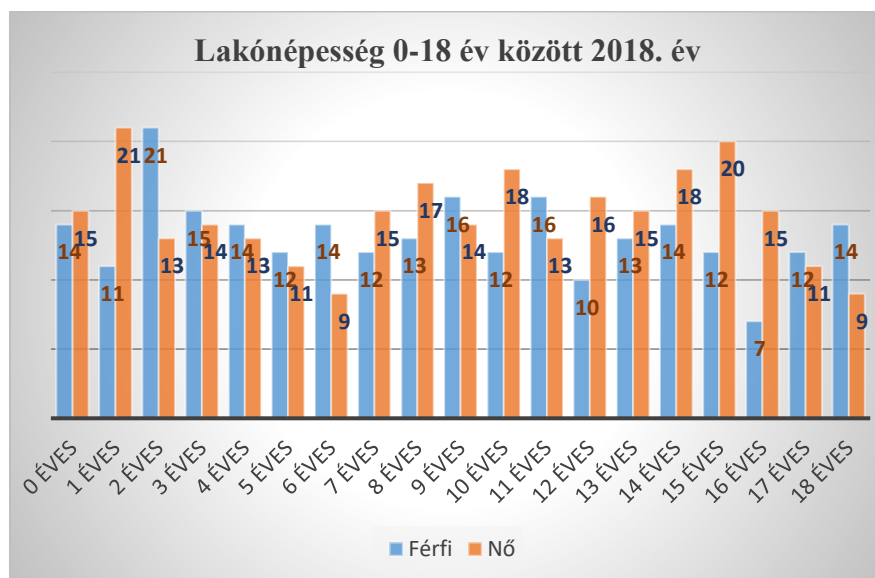
5. A gyermekek helyzete, esélyegyenlősége, gyermekszegénység

A Magyar Országgyűlés 1991. évi LXIV. törvényében kihirdette a Gyermekek Jogairól szóló ENSZ Egyezményt, majd elfogadta a 47/2007. (V. 31.) sz. határozatával a „Legyen Jobb a Gyermekeknek 2007-2032” Nemzeti Stratégiát. A dokumentum fő célja, hogy csökkentse a gyermekek és családjaik nélkülözését, javítsa a gyermekek fejlődési esélyeit. Ez minden gyermekre kiterjed, de azokra a gyermekekre kell hangsúlyt helyezni, akiknek érdekei a legjobban sérülnek.

5.1 A gyermekek helyzetének általános jellemzői (pl. gyermekek száma, aránya, életkori megoszlása, demográfiai trendek stb.)

Már születésünk pillanatától esélyegyenlőtlenség állhat fenn, hiszen nem mindegy, hogy milyen családba születünk, hazánk keleti vagy nyugati térségében, tanyán, kis vagy nagy településen, kisvárosban, avagy nagyvárosban. Az esélyegyenlőségre ebben a helyzetben is törekedni kell, tehát a cél az, hogy mindenki egyenlő eséllyel jusson az ellátásokhoz, rendelkezzen a kellő információval, tisztában legyen vele, hol érdeklődhet, tudja, milyen ellátások illetik meg, az ellátásokat hol igényelheti és az igénylésnek mi a módja! Az utóbbi években született szociális vonatkozású jogszabályokban megvalósult a jogalkotó azon törekvése, hogy az irányelveknek megfelelő, az egyenlő esélyeket biztosító jogszabályok szülessenek.

A lakónépesség száma a 2018. évben 2759 fő volt. Az összes lakónépességhez viszonyítva a 0-14 éves korúak száma 429 fő, ebből 207 fő férfi és 222 fő nő.

Lakónépesség 2018. év		
Kor	Férfi	Nő
0 éves	14	15
1 éves	11	21
2 éves	21	13
3 éves	15	14
4 éves	14	13
5 éves	12	11
6 éves	14	9
7 éves	12	15
8 éves	13	17
9 éves	16	14
10 éves	12	18
11 éves	16	13
12 éves	10	16
13 éves	13	15
14 éves	14	18
15 éves	12	20
16 éves	7	15
17 éves	12	11
18 éves	14	9

5.1.1 Veszélyeztetett és védelembe vett, hátrányos helyzetű, illetve halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint fogyatékossgal élő gyermekek száma és aránya, egészségügyi, szociális, lakhatási helyzete

A Tündérbert Óvoda és Bölcsödében a 2018/2019-es nevelési évben 111 fő gyermek részesül óvodai, és 12 fő bölcsődei ellátásban. Közülük 4 fő halmozottan hátrányos helyzetű, - ők nevelőszülőknél vannak elhelyezve – és 1 fő hátrányos helyzetű.

Amennyiben az óvodába járó bármelyik gyerekkel kapcsolatban az óvodapedagógusok szülői elhanyagolást tapasztalnak, közlik az óvodavezetővel, illetve a gyermekvédelmi felelőssel. A probléma megoldásának első lépése - minden esetben - a szülővel történő beszélgetéssel kezdődik. Amennyiben a későbbiek során nem tapasztalnak változást, vagy esetleg súlyosbodni látják a problémát, jeleznek a védőnőnek, illetve a Család-és Gyermekjóléti Szolgálatnak.

A Nagyhegyesi Veres Péter Általános Iskolában a tanulói létszám 2018./2019 tanévben 221 fő volt, ebből hátrányos helyzetű 3 fő, halmozottan hátrányos helyzetű: 24 fő.

4.1.1. számú táblázat - Védelembe vett és veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma

Év	Védelembe vett kiskorú gyermekek száma december 31-én	Veszélyeztetett kiskorú gyermekek száma december 31-én
2012	5	7
2013	8	na.
2014	7	52
2015	9	53
2016	3	54
2017	2	16

Forrás: HKSZK

A gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló 1997. évi XXXI. törvényben (továbbiakban: Gyvt.) szabályozott gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolódó feladatot látják el a törvényben meghatározott alaptervekenység keretében az egészségügyi szolgáltatást nyújtók, a védőnői szolgálat, a házi orvos, a házi gyermekorvos, a személyes gondoskodást nyújtó szolgáltatók, család- és gyermekjóléti szolgálat, a köznevelési intézmények, a rendőrség.

A gyermekvédelmi törvény meghatározza a gyermekek védelmének rendszerét. A gyermekek védelme a gyermek családban történő nevelkedésének elősegítésére, veszélyeztetettségének megelőzésére és megszüntetésére, valamint a szülői vagy más hozzátartozói gondoskodásból kikerülő gyermek helyettesítő védelmének biztosítására irányuló tevékenység. A gyermekek védelmét pénzübeli, természetbeni és személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti alapellátások, illetve gyermekvédelmi szakellátások, valamint hatósági intézkedések biztosítják. A gyermekvédelmi rendszer működtetése állami és önkormányzati feladat. Településünkön a gyermekvédelmi alapellátások kiépültek, a preventív gyermekvédelem minden gyermekekkel foglalkozó intézményben, szakmai programban jelen van.

5.1.2 Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek száma

4.1.2. számú táblázat - Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma

Év	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesítettek évi átlagos száma
2012	186
2013	177,5
2014	139
2015	100,5
2016	70
2017	36

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

5.1.3 Gyermek jogán járó helyi juttatásokban részesülők száma, aránya

4.1.3. számú táblázat – Kedvezményes óvodai - iskolai juttatásokban részesülők száma

Év	Ingyenes étkezésben résztvevők száma óvoda	Ingyenes étkezésben résztvevők száma iskola 1-8. évfolyam	50 százalékos mértékű kedvezményes étkezésre jogosultak száma 1-13. évfolyam	Ingyenes tankönyvellátásban részesülők száma	Óvodáztatási támogatásban részesülők száma	Nyári étkeztetésben részesülők száma
2012	35	71	42	102	0	42
2013	37	52	38	63	2	41
2014	28	71	49	90	0	51
2015	28	61	51	72	0	50
2016	92	64	42	62	0	31
2017	84	56	28	168	0	24

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatok, Tankerületi Központ

5.1.4 Kedvezményes iskolai étkeztetésben részesülők száma, aránya

A gyermekek egészséges fejlődésének alapfeltétele az egészséges étkezés. A jogszabályban meghatározottak alapján a konyha az élelmiszer alapanyagokat östermelőktől és cégektől szerzi be. Nagy figyelmet fordítanak az EMMI rendelet előírásaira, hogy heti négy-öt alkalommal friss gyümölcsöt, zöldséget kapjanak a gyerekek. Az önkormányzat tulajdonában álló külterületi szántón közfoglalkoztatottak bevonásával megtermelt termény egy részét az óvoda konyhája hasznosította, ezzel csökkentve a kiadásokat. A kedvező tapasztalatok alapján az önkormányzat további években is folytatja ezt a tevékenységét. 2014. évben a

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

közfoglalkoztatottak az önkormányzat belterületi ingatlanjain megkezdték a zöldségfélék termesztését, 2015-ben beindult a fóliás zöldségtermesztés és a terméseket szintén a konyha hasznosítja. Ezek a tevékenységek azóta is tartanak. A rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülő bölcsődés, óvodás és általános iskolás gyermekek egész évben térítésmentesen étkezhetnek a Tündéerkert Óvoda és Bölcsőde ebédlőjében.

5.1.5 Magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek száma, aránya

Nagyhegyesen magyar állampolgársággal nem rendelkező gyermekek nincsenek.

5.2 Szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége

Településünkön nincsenek szegregált területek, így a szegregált, teleszerű lakókörnyezetben élő gyermekek helyzete, esélyegyenlősége nem releváns.

5.3 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint fogyatékkal élő gyermekek szolgáltatásokhoz való hozzáférése

5.3.1 Védőnői ellátás jellemzői (pl. a védőnő által ellátott települések száma, egy védőnőre jutott ellátott, betöltetlen státuszok)

Nagyhegyesen egy körzeti védőnő közalkalmazottként a házi orvosokkal szoros együttműködésben végzi munkáját. Az önálló védőnői tanácsadások és családlátogatások során a várandós kismamák, gyermekes anyukák bizalommal fordulhatnak gondjaikkal a védőnőhöz. Sokszor elég egy megerősítő beszélgetés ahhoz, hogy problémájukkal orvoshoz forduljanak. Az iskoláskorúaknál szűréseket, tisztasági vizsgálatot és egészségügyi ismeretterjesztést végez. A védőnő a Művelődési Ház keretein belül, 2012. évtől, heti rendszerességgel zenés mozgásfejlesztő foglalkozást tart, melyre egyre több kisgyermekes anyuka viszi el gyermekét. A 2018. évben 27 gyermek született Nagyhegyesen. 2018. decemberi adatok szerint, a 0-6 éves korúak száma: 180 fő, ez az adat több, mint az előző év adata. Életkori megoszlás szerint: a csecsemők száma 33 fő, 1-3 évesek száma 59 fő, a 3-6 évesek száma 88 fő.

4.3.1. számú táblázat – Védőnői álláshelyek száma

Év	Betöltött védőnői álláshelyek száma	Egy védőnőre jutó gyermekek száma
2012	1	158
2013	1	162
2014	1	161
2015	1	169
2016	1	162
2017	1	162

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

5.3.2 Gyermekorvosi ellátás jellemzői (pl. házi gyermekorvoshoz, gyermek szakorvosi ellátáshoz való hozzáférés, betöltetlen házi gyermekorvosi praxisok száma)

Nagyhegyesen az egészségügyi alapellátást két vállalkozó házi orvos biztosítja, házi gyermekorvosi praxis nincs. A legközelebbi gyermek szakorvosi ellátás Balmazújvárosban, Hajdúszoboszlón és Debrecenben van.

4.3.2. számú táblázat – Gyermekorvosi ellátás jellemzői

Év	Betöltetlen felnőtt házi orvosi praxis(ok) száma	Házi orvos által ellátott személyek száma	Gyermekorvos által ellátott gyerekek száma	Felnőtt házi orvos által ellátott gyerekek száma	Házi gyermekorvosok száma
2012	0	3032	0	717	0
2013	0	2890	0	730	0
2014	0	2912	0	742	0
2015	0	2942	0	717	0
2016	0	2958	0	720	0
2017	0	2981	0	718	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, önkormányzati adatok

5.3.3 0–7 éves korúak speciális (egészségügyi-szociális-oktatási) ellátási igényeire (pl. korai fejlesztésre, rehabilitációra) vonatkozó adatok

Már csecsemőkortól nagy hangsúlyt fektet az orvos és a védőnő a gyermekek szomato-mentális fejlődésének nyomon követésére, az életkorhoz kötött orvosi és védőnői szűrővizsgálatokat szabályozó miniszteri rendeletben (51/1997.(XII.18. NM) meghatározottak szerint.

Ezen túl 2014 óta a „TÁMOP 6.1.4 Koragyermekkorai (0-7 év) kiemelt project” szerint szükség van egyéb szempontokon alapuló megfigyelésekre, vizsgálatokra is. Így az alapellátásban végzett egészségügyi szűrővizsgálatok kiegészültek a szülői kérdőív alkalmazásával és a rizikófelméréssel.

1 hónapos és 7 éves kor között 15 alkalommal érkeznek szüleikkel a gyerekek az orvosi és védőnői tanácsadásra ahol megtörténik az életkoruknak megfelelő vizsgálat. A kiszűrt és nyilvántartásba vett gyerekeket szakellátóba, vagy a Hajdú Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúszoboszlói Tagintézményébe irányítjuk. A szakszolgálat munkatársai (logopédus, pszichológus és fejlesztő pedagógus) heti rendszerességgel tart fejlesztő foglalkozásokat az óvodánkban, az arra rászoruló gyerekek részére.

5.3.4 Gyermekjóléti alapellátás

Nagyhegyes Önkormányzata az óvodai ellátást a Tündérbert Óvoda és Bölcsődében biztosítja. Az egyenlő esélyteremtés feltételeit az intézmény minden gyermek részére teljesíti. Mindenkinek biztosítani tudja az óvodai férőhelyet.

Az óvoda épületében működik egy bölcsődei csoport, ahol 12 férőhely biztosított a kisgyermek számára. Az ingyenes bölcsődei ellátás 20 hetes kortól 3 éves korig vehető igénybe.

Az óvodában 125 férőhellyel várják a munkaerő piacra visszatérő szülők gyermekeit. Az óvoda a szülők igényéhez igazodva 6 órától 17 óráig tart nyitva.

Az óvodában a nyári takarítási szünet általában két hét, ezen idő alatt az óvoda konyhája folyamatosan üzemel.

Az óvodapedagógusok felkészültek, folyamatos szakmai képzéseken vesznek részt. Az óvoda infrastruktúrája magas szintű ellátást biztosít, és ennek előnyeit a HH/HHH gyermekek is élvezik.

A nevelőmunkát fejlesztő szakemberek is segítik, akik a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúszoboszlói Tagintézményéből járnak az intézménybe. A logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, és a gyógytestnevelő heti egy alkalommal tart fejlesztő foglalkozásokat intézményünkben. Az SNI gyermekek fejlesztéséhez is biztosított a gyógypedagógus, aki a szakértői bizottság javaslatának megfelelő óraszámában, megbízási szerződéssel látja el a feladatát.

Helyi Esélyegyenlőségi Program
Nagyhegyes Község Önkormányzata

4.3.3. számú táblázat - Bölcsődék és bölcsődébe beíratott gyermekek száma

Év	Önkormányzati bölcsődék száma	Bölcsődébe beírt gyermekek száma	Szociális szempontból felvett gyerekek száma (munkanélküli szülő, veszélyeztetett gyermek, nappali tagozaton tanuló szülő)	Nem önkormányzati bölcsődék száma (munkahelyi, magán stb.)
2012	1	5	2	0
2013	1	5	2	0
2014	1	5	2	0
2015	1	7	0	0
2016	1	8	0	0
2017	1	9	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatok

4.3.4. számú táblázat - Bölcsődében és családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma

Év	Működő (összes) bölcsődei férőhelyek száma	Működő, önkormányzati bölcsődei férőhelyek száma
2012	5	5
2013	5	5
2014	5	5
2015	5	5
2016	5	5
2017	7	7

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatok

A 4.3.4. számú táblázat utolsó két oszlopát (Egyéb, nem önkormányzati bölcsődei (munkahelyi, magán stb.) férőhelyek száma és a Családi napköziben engedélyezett férőhelyek száma) nem jelenítettük meg, mert településünk nem található nem önkormányzati bölcsőde és családi napközi sem.

5.3.5 Gyermekvédelem

A gyermekvédelemmel, gyermekjóléti szolgáltatásokkal kapcsolatos feladatok ellátásáról a Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Család- és Gyermekjóléti Központ Nagyhegyesi Szociális, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat gondoskodik. Az intézmény ellátja a szociális alapellátások közé tartozó családsegítést és a gyermekjóléti alapellátások közé tartozó gyermekjóléti szolgáltatás feladatait.

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat 2016. január 1-jétől alapszolgáltatást biztosít Nagyhegyes település lakosságának, a hatósági intézkedéshez kapcsolódó feladatokat a Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális Család- és Gyermekjóléti Központ esetmenedzserei látják el.

Az intézmény szolgáltatásai nyújtásával hozzájárul:

- a helyi önkormányzati szociálpolitikai célok megvalósításához,
- a helyi jóléti rendszer működéséhez,
- a lakosság életminőségének javításához,
- a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségének elősegítéséhez,
- és a társadalmi kohézió erősítéséhez.

A gyermekvédelem középpontjában meghatározó szerepet betöltő jelzőrendszer áll. A család-gyermekjóléti szolgálat kiemelt feladata a veszélyeztetettséget észlelő és jelzőrendszer működtetése, melyet a prevenció munkája első számú eszközének tekintünk. A veszélyeztetettség jelzésére épülő gyermekjóléti szolgáltatás hatékonyságát jelentősen befolyásolja a jelzőrendszer működésének minősége. A jelzőrendszer tagjainak együttműködése az esetek és a problémák mentén történik. A jelzőrendszer összetétele sokszínű, minden olyan intézmény részt vesz benne, akik szakmai munkájuk során kapcsolatban állnak a gyermekekkel. Együttműködnek, egymást kölcsönösen tájékoztatják.

Az ügyfelek 2018. évben összesen 2290 alkalommal keresték fel a Család- és Gyermekjóléti Szolgálatot, amely 308 fő igénybe vevőt jelent. Az adatok közötti különbség azt jelenti, hogy egy-egy kliens többféle problémával, több alkalommal is felkereste a Szolgálatot.

A szakmai tevékenységek száma:

Megnevezés	Kezelt probléma száma (halmazott adat)
Információnyújtás	399
Hivatalos ügyek intézésében való közreműködés	545
Tanácsadás	381
Segítő beszélgetés	386
Szakmaközi megbeszélés, esetkonferencia	7
Családlátogatás	105

Forrás: HKSZK Nagyhegyesi Szociális, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A Család- és Gyermekjóléti Szolgálat által végzett szakmai tevékenység során, a gyermekjóléti alapellátás keretében a gyermekek és családjaik együttműködése az önkéntességen alapul. Önkéntes megkeresés illetve a jelzőrendszer tagjainak jelzése alapján kerülnek elsősorban kapcsolatba a családokkal, de hatósági intézkedés illetve kötelezés alapján is történhet az igénybevétel.

A végzett gondozási tevékenység számokban:

- gondozott egyének, családok száma: 33
- gondozott gyermekek száma: 24

Az alapellátás keretében gondozott gyermekek közül 4 volt családba fogadva. A 4 fő 2 családból került ki, de évvégére mind a 4 gyermek esetében megszüntetésre került a családbafogadás. Védelembe vett gyermekek száma 2 fő, 1 családban, de év végén, a felülvizsgálat alkalmával a védelembe vétel megszüntetésre került. A gondozások során törekednek a gyermekek érdekét mindig szem előtt tartani és a szülőkkel együttműködve, a leghatékonyabb megoldást megtalálni a problémára. Az érintett családoknál sokszor nehéz elfogadtatni és megértetni a szülőkkel, hogy a „segítőt” lássák bennük, ne támadásnak vegyék a család- és gyermekjóléti szolgálat családjuk életében történő megjelenését.

A gondozott családokkal a kapcsolattartás leginkább családlátogatás formájában valósul meg. Az év folyamán 105 alkalommal tettek családlátogatást.

A kezelt problémák köre:

A probléma típusa	A kezelt probléma száma
Anyagi (megélhetési, lakhatással összefüggő)	13
Gyermeknevelési	1
Szülő vagy család életvitele	5
Családi konfliktus (szülő-szülő, szülő-gyerek)	5
Szülői elhanyagolás	1
Magatartászavar, teljesítményzavar	1
Ügyintézéshez segítségkérés	2
Lelki, mentális	2
Szabálysértés	2
Foglalkoztatással kapcsolatos	1

Forrás: HKSZK Nagyhegyesi Szociális, Család- és Gyermekjóléti Szolgálat

A táblázatból látszik, hogy problémátípus szerint az anyagi fordult elő leggyakrabban, ezt követi a szülő vagy család életvitele, mint alapp probléma. Szinte minden gondozott családnál több problémátípus jelen van a mindennapi életükben, melynek megoldása nem egyszerű feladat, még segítséggel sem. Nehéz elfogadtatni a szülőkkel, hogy elsődlegesen az ő kötelességük a gyermekeik erkölcsi, érzelmi és fizikai fejlődésének biztosítása. Ezeknél a családoknál a halmozottan jelentkező problémák magukkal vonzzák a szülők közötti konfliktusokat is, mely még jobban megnehezíti a probléma megoldásához vezető utat.

5.3.6 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások

Krízishelyzet esetén a Család- és Gyermekjóléti Szolgálat munkatársai készségesen állnak rendelkezésére és minden segítséget megadnak a nehéz helyzetbe került állampolgár számára.

5.3.7 Egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programokhoz való hozzáférés

A köznevelési intézmények tornatermei és műfüves pályái, a Sportcentrum és a Művelődési Ház megfelelően szolgálják a testnevelés és szabadidősport ügyét (edzések, kiegészítő

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

foglalkozások). A Nagyhegyesi Sportcentrum Sportegyesület az önkormányzat anyagi támogatásával szervezi és bonyolítja a legnagyobb tömeget megmozgató szabadidősport eseményeket. A Nagyhegyesi Íjász Egyesület, a Nagyhegyesi Fusshegyes Sportegyesület és a Nagyhegyesi Szabadidős és Lovassport Egyesület edzései, rendezvényei is hozzájárulnak a település lakosainak az egészségfejlesztési, sport-, szabadidős programokhoz való hozzáférésükhöz.

Minden évben az önkormányzat támogatásával megszervezésre kerül a négy hetes nyári napközis tábor. Itt a gyermekek a Művelődési ház, a Hivatal és a Családsegítő Szolgálat munkatársai által szervezett egészségfejlesztési, sport-, szabadidős és szünidős programok közül választhatnak. Ezenkívül minden nyáron megrendezésre kerül a könyvtárban a gyerekek számára a Kézműves és Olvasótábor, mely két hétig tart.

A szabadidős programokat - mely gyakran ünnepekhez kapcsolódik - a Művelődési Ház a Nagyhegyesi Szociális, Család- és Gyermejkölési Szolgálattal, a védőnővel, a helyi civil szervezetekkel, a szakkörökkel, és az önkéntes segítőkkel közösen szervezik. Például: Társas Ifis Est, Húsvéti Játsszóház, Gyermeknap, Adventi játszóház, Mikulásnap, Egészségügyi Nap, Idősek Napja stb.

5.3.8 Gyermekekétkeztetés (intézményi, hétfégi, szünidei) ingyenes tankönyv

A gyermekétkeztetés a Tündérkert Óvoda és Bölcsőde konyhája biztosítja, mely napi 450 adagos. Hosszú évek óta a nyári szünetben az önkormányzat az általános iskolával közösen megszervezi a nyári napközis tábort, melynek időtartama négy hét, ezzel is segítve a dolgozó szülőket. A nyári napközis tábort átlagosan 50-60 gyermek veszi igénybe. Minden évben a Képviselő-testület pályázatot nyújt be szociális nyári gyermekétkeztetés céljából támogatási összeg folyósítására. A Képviselő-testület a szociális nyári étkeztetéshez szükséges saját forrást a jelentkező gyermekek vonatkozásában, valamint az elepi gyermekek részére az ételkészítés kiszállításában biztosította. A szabadidős programok megvalósításához a testület biztosította az anyagi forrást.

Az általános iskola 2013. január 1. napjától átkerült a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ Hajdúszoboszlói tankerületéhez. A testület már akkor megfogalmazta, hogy minőségi visszaesés nem történhet, ezért az iskolát továbbra is támogatni fogja. A Képviselő-testület döntése értelmében az 1990-es évek elejétől kezdve minden nagyhegyesi általános iskolai tanuló ingyenes a tankönyvet kap.

5.3.9 Hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése a szolgáltatások nyújtásakor járási, önkormányzati adat, civil érdekképviselek észrevételei

Az Önkormányzattal szemben az oktatás-nevelés kapcsán hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

5.3.10 Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások) az ellátórendszerek keretein belül

Az ellátórendszer üzemeltetése során törekszünk rá, hogy mindenkoron szem előtt tartsuk az esélyegyenlőségi célcsoportok, így különösen a gyermekek valós igényeit és szükségleteit, valamint törekszünk arra, hogy a hátrányos helyzetben levő gyermekek élethelyzetéből fakadó

hátrányait kompenzáljuk. Fontos számunkra, hogy a gyermekek egyenlő esélyekkel jussanak hozzá valamennyi szolgáltatásunkhoz.

5.4 A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek/tanulók, valamint fogyatékossgal élő gyerekek közoktatási lehetőségei és esélyegyenlősége

Alapelve, hogy minden gyermeknek joga van, a játékhoz, képességeinek kibontakoztatásához. Mindez úgy valósítható meg, ha összekapcsolódik olyan nevelési kultúrával, mely lehetőséget teremt a családi eredetű, szociális hátrányok részbeni enyhítésére éppúgy, mint a tehetségek felismerésére és fejlesztésére.

A pedagógusok kiemelt figyelmet fordítanak a hátrányos és a halmozottan hátrányos helyzetű és a sajátos nevelési igényű gyerekek, tanulók hátránykompenzációjára, ezáltal az integráció megteremtésére.

Erre nyújt lehetőséget a képesség kibontakoztató felkészítés, az óvodai fejlesztő program, mely a gyerekek szociális helyzetéből és fejlettségéből eredően a halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek részére teszi lehetővé egyéni képességeinek, tehetségének kibontakoztatását, fejlődésének elősegítését, tanulási és továbbtanulási esélyének kiegyenlítését.

Az önkormányzat kiemelten fontos és megvalósítandó céljának tartja, hogy a települési intézményekben ellátott gyerekek minden olyan képesség és készség birtokába kerüljenek, amelyek a tartalmas és teljes élet szervezése, vezetése szempontjából nélkülözhetetlenek. Településünkön a köznevelési intézményi feladatok mindegyike ellátott volt.

5.4.1 A hátrányos, illetve halmozottan hátrányos helyzetű, valamint sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek/tanulók óvodai, iskolai ellátása

A hátrányos, valamint a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, tanulók nyilvántartása a szülő által önkéntesen benyújtott nyilatkozat alapján történik. 2018. évben 5 hátrányos helyzetű, illetve 3 halmozottan hátrányos helyzetű gyermeket tart nyilván a Polgármesteri Hivatal. A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek térítésmentesen étkezhetnek a Tündéerkert Óvoda és Bölcsőde ebédlőjében.

A sajátos nevelési igényű (SNI) tanulók, gyermekek oktatását mind a két oktatási intézmény vállalta, az iskolában integrált oktatás folyik. Az erdei iskola is biztosított az SNI gyermekek részére.

5.4.2 A közneveléshez kapcsolódó kiegészítő szolgáltatások (pl. iskolára/óvodára jutó gyógypedagógusok, iskolapszichológusok száma stb.)

A 2011. évi CXC törvény a nemzeti köznevelésről kimondja, hogy az óvoda a gyermek hároméves korától a tankötelezettség kezdetéig nevelő intézmény. Az önkormányzatunk e feladatellátását a Tündéerkert Óvoda és Bölcsődében szervezi meg.

Az óvoda 125 óvodai férőhellyel rendelkezik, a beíratott gyermekek száma 2019 szeptemberében 125 fő. Az óvoda a felvételi igényeknek eleget tud tenni. A halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek minden esetben felvételt nyernek. Jelenleg a településen 5 óvodai csoportban látják el az óvodás korú gyermekeket.

4.4.1. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

ÓVODAI ELLÁTOTTSÁG	db	
Az óvoda telephelyeinek száma	1	
Hány településről járnak be a gyermekek	3	
Óvodai férőhelyek száma	120	
Óvodai gyermekcsoportok száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	5	
Az óvoda nyitvatartási ideje (...h-tól ...h-ig):	6 órától 17 óráig	
A nyári óvoda-bezárás időtartama: ()	10 nap	
Személyi feltételek	Fő	Hiányzó létszám
Óvodapedagógusok száma	11	0
Ebből diplomás óvodapedagógusok száma	10	0
Gyógypedagógusok létszáma	0	0
Dajka/gondozónő	6+2	0
Kisegítő személyzet	17	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, intézményi adatok

Az óvodapedagógusok elkötelezettek az integráció mellett, minden gyermek irányában segítőkészek, elfogadóak, az esélyegyenlőség biztosítása nevelési feladataik egyik fontos eleme. Az óvodás gyermek szociális képességeit a további fejlődés alapjának tekintik, ezért a kooperációs és kommunikációs képességeik fejlesztésére különös hangsúlyt fektetnek. Szabadidős tevékenységek szervezésével színesítik a gyermekek hétköznapijait. Az elhivatott nevelőtestület ehhez igyekszik fejlesztő hatásokban gazdag helyzeteket teremteni, a kitűzött célokat nyitott kapcsolatrendszerrel megvalósítani.

A jelenleg hatályos törvények már 2014. szeptember 1.-től minden 3 éves gyermek kötelező óvodába járását írja elő. A korábbi években csak a 3 éves kort betöltött halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeket kellett előnyben részesíteni az óvodai felvétel során. Nagyhegyesen minden 3 éves kort betöltött halmozottan hátrányos helyzetű gyermek óvodai felvétele biztosított.

Az óvodapedagógusok nevelőmunkáját fejlesztő szakemberek is segítik, akik a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Hajdúszoboszlói Tagintézményéből járnak ki. A logopédus, pszichológus, fejlesztőpedagógus, és a gyógytestnevelő heti egy alkalommal tart fejlesztő foglalkozásokat intézményünkben. Az SNI gyermekek fejlesztéséhez is biztosított a gyógypedagógus, aki a szakértői bizottság javaslatának megfelelő óraszámában, megbízási szerződéssel látja el a feladatát.

4.4.2. számú táblázat - Óvodai nevelés adatai

Év	3-6 éves korú gyermekek száma	Óvodai gyermekcsoportok száma - gyógypedagógiai neveléssel együtt	Óvodai férőhelyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai feladatellátási helyek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodába beírt gyermekek száma (gyógypedagógiai neveléssel együtt)	Óvodai gyógypedagógiai gyermekcsoportok száma
2012	117	5	120	1	103	0
2013	113	5	120	1	107	0
2014	109	5	120	1	99	0
2015	100	5	120	1	98	0
2016	90	5	120	1	93	0
2017	87	5	120	1	106	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar, HBMKH, intézményi adatok

Az általános iskolai feladatok ellátása a Nagyhegyesi Veres Péter Általános iskolában valósul meg. Az intézmény infrastrukturális, információs és kommunikációs technológiai eszközökkel való felszereltsége nagyon jó. A gyermekek munkáját tanulói tabletek, laptopok segítik. A tanulók körében népszerű a digitális táblakon való munkálkodás. 2019. szeptemberében két interaktív pannellel bővült az intézmény felszereltsége, ezáltal az órák még színesebbé, tartalmasabbá, élményszerűbbé válnak.

Az iskola pedagógus ellátottsága a törvényeknek megfelelő, szakos ellátottsága jó. A segítő szakmák jelenléte a gyermekvédelmi munka eredményességét erősíti az intézményben. A segítő munka aktív részese a fejlesztő pedagógus, a logopédus, gyógypedagógus, iskola pszichológus, szociális segítő és a zenetanárok.

4.4.7. számú táblázat - Általános iskolában tanulók száma, általános iskolai napközis tanulók száma

Tanév	Általános iskola 1-4. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskola 5-8. évfolyamon tanulók száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolások száma	Napközis általános iskolai tanulók száma a nappali oktatásban (iskolaotthonos tanulókkal együtt)	
	fő	fő	fő	fő	%
2011/2012	123	107	230	136	59,1%
2012/2013	121	104	225	147	65,3%
2013/2014	127	102	229	157	68,6%
2014/2015	111	115	226	150	66,4%
2015/2016	104	113	217	150	69,1%
2016/2017	104	113	217	150	69,1%

Forrás: TeIR, KSH Tstar, tankerületi adatok, Tankerületi Központ

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

A gyermek- és ifjúságvédelmi munkát segítő pedagógus feladata intézményünkben, hogy az osztályfőnök jelzését továbbítsák veszélyeztető körülmények feltárása érdekében a Család-és Gyermekjóléti Szolgálat felé.

A felzárkóztató fejlesztés mellett a tehetséggondozásra is figyelmet fordítanak a pedagógusok. Különböző szakkörök indításával az intézmény színes és tartalmas délutáni elfoglaltságot kínál a gyerekeknek. A köznevelési törvényben előírt kötelező, mindennapos testnevelés órákat az iskola gördülékenyen, a néptánc, az úszásoktatás és a sportspecializáció megvalósításával valósítja meg.

4.4.8. számú táblázat - Általános iskolák adatai: osztályok, gyógypedagógiai osztályok, feladatellátási helyek

Tanév	Az általános iskolai osztályok száma a gyógypedagógiai oktatásban (a nappali oktatásban)	Az általános iskolai osztályok száma (a gyógypedagógiai oktatással együtt)	Általános iskolai feladat-ellátási helyek száma (gyógypedagógiai oktatással együtt)
	1-8 évfolyamon összesen	1-8 évfolyamon összesen	db
2011/2012	0	13	1
2012/2013	0	13	1
2013/2014	0	13	1
2014/2015	0	13	1
2015/2016	0	13	1
2016/2017	0	13	1

Forrás: TeIR, KSH Tstar, tankerületi adatok, Tankerületi Központ

4.4.12. számú táblázat - A 8. évfolyamot eredményesen befejezettek a nappali oktatásban

Tanév	A 8. évfolyamot eredményesen befejezte a nappali oktatásban
	Fő
2011/2012	27
2012/2013	22
2013/2014	29
2014/2015	24
2015/2016	28
2016/2017	28

Forrás: TeIR, KSH Tstar Forrás: tankerületi adatok, Tankerületi Központ

5.4.3 Hátrányos megkülönböztetés és jogellenes elkülönítés az oktatás, képzés területén, az intézmények között és az egyes intézményeken belüli szegregációs

Az önkormányzattal szemben a közszolgáltatások nyújtása során hátrányos megkülönböztetés, az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt szankció megállapítására nem került sor.

5.4.4 Az intézmények között a tanulók iskolai eredményességében, az oktatás hatékonyságában mutatkozó eltérések

Az alábbi táblázat a Nagyhegyesi Veres Péter Általános Iskolában mért országos kompetenciamérés eredményeit mutatja.

Az intézmény létszámadatai

Évfolyam	Képzési forma	Tanulók száma	
		Összesen	A jelentésben szereplők
6.	Általános iskola	29	26
8.	Általános iskola	27	27

Átlageredmények

Mérési terület	Évfolyam	Átlageredmény (megbízhatósági tartomány)	
		Az intézményben	Országosan
Matematika	6.	1513 (1446;1574)	☹️ 1499 (1498;1499)
	8.	1670 (1585;1745)	☹️ 1614 (1613;1616)
Szövegértés	6.	1439 (1364;1513)	☹️ 1492 (1491;1493)
	8.	1612 (1529;1697)	☹️ 1602 (1601;1603)

- 😊 Az intézmény eredményénél szignifikánsan alacsonyabb az adott érték
- ☹️ Az intézmény eredménye nem különbözik szignifikánsan az adott értéktől
- 😡 Az intézmény eredményénél szignifikánsan magasabb az adott érték

Forrás: Oktatási Hivatal

A nagyhegyesi gyerekek egyenlő esélyének biztosítása a köznevelési intézmények együttműködési kötelezettségéből következően a gyerekek megfelelő ellátáshoz jutása, juttatása kapcsán az átmenetek és a fejlesztések zökkenőmentessége elengedhetetlen.

A halmozottan hátrányos helyzetű gyerekek esélyegyenlősége előmozdításának elengedhetetlen feltétele az egyenlő hozzáférés biztosításán túl, olyan támogató lépések, szolgáltatások tervezése és megvalósítása, amelyek csökkentik meglévő hátrányaikat, javítják iskolai sikerességüket.

5.4.5 Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A szociális és gyermekvédelmi ellátások helyi szabályairól 2/2015. (II. 27.) önkormányzati rendelet alapján A Képviselő-testület természetbeni és pénzbeli ellátásként támogatást nyújt annak a rászoruló gyermeknek és fiatal felnőttnek, aki Nagyhegyes Község közigazgatási területén lévő alapfokú közoktatási intézménybe beiratkozott, középfokú oktatási intézmény

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

nappali rendszerű oktatásban részt vevő beiratkozott tanulója, vagy felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatos hallgatója.

A pénzbeli támogatás mértéke:

1. óvodás, illetve a nagyhegyesi óvodába beiratkozott bölcsődés gyermek részére 4.000 Ft.
2. általános iskolás gyermek részére 7 000 Ft;
3. középfokú oktatási intézmény nappali tagozatán tanuló gyermek részére 15 000 Ft;
4. felsőfokú oktatási intézmény nappali tagozatos hallgatói részére 20 000,- Ft.

5.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A gyerekek helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Az elhanyagoltság, mint szülői hiányosságból eredő jelenség	A jelzőrendszer fenntartása, fejlesztése
A nyári étkeztetés biztosításának lehetősége változó.	Az intézmények szoros együttműködése a legrászorultabbak feltérképezése az ellátáshoz való hozzájuttatás érdekében.

„Hogy valaki nőnek születik, az nem a végzet. Az a sors. A végzet az, hogy hogyan fogadod el női mivoltodat, s mit hozol ki belőle.”

(Anthony de Mello)

6. A nők helyzete, esélyegyenlősége

6.1 A nők gazdasági szerepe és esélyegyenlősége

A demográfiai és közszolgáltatási adatok vizsgálatából az alábbi összefüggések állapíthatók meg a 2016. évre vonatkozóan:

- az állandó népesség 50,43 %-a nő (1406 fő);
- a női lakosok közül a legnagyobb létszámot (792 fő) a 18-59 éves korosztály alkotja;
- a nyugdíjas nők száma 391 fő.

5.1.1. számú táblázat - Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

Év	Munkavállalási korúak száma		Foglalkoztatottak		Munkanélküliek	
	Férfiak	Nők	Férfiak	Nők	Férfiak	Nők
2012	1 038	948	na.	na.	92	105
2013	1 027	947	na.	na.	79	86
2014	1 030	942	na.	na.	61	57
2015	1 018	938	na.	na.	49	51
2016	1 002	919	na.	na.	40	43
2017	988	922	na.	na.	27	35

Forrás: TeIR és helyi adatgyűjtés

A népesség nemek szerinti megoszlása a népességen belül helyi szinten is jól mutatja, hogy a nők átlagosan magasabb életkort érnek meg, mint a férfiak.

Tapasztalataink szerint a nők között is kiemelten hátrányos helyzetben vannak

- a 45 év feletti nők a változó képzettségi követelmények,
- a pályakezdők a szakmai tapasztalat hiánya,
- a gyesen lévő, illetve a kisgyermekes anyukák a munkából való kiesés miatt.

6.1.1 Foglalkoztatás és munkanélküliség a nők körében

A nők munkaerő-piaci hátrányos megkülönböztetése nehezen vizsgálható jelenség, a veszélyeztetett korcsoportba tartozó nők foglalkoztatása különös figyelmet és támogatást igényel. A hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén, mint a bérkülönbségek, a munkakör betöltéshez alkalmasság esetén is a munkáltató nem a női munkaerőt alkalmazza elsődlegesen. Az azonos munkáért járó eltérő bérezés, vagy az előmeneteli lehetőségek beszűkülése a jellemző. Az anyagi kiszolgáltatottságukat fokozza, hogy sokan nem tudják felmutatni a nyugdíj jogosultsághoz szükséges ledolgozott munkaidőt. Az önkormányzat, mint munkáltató eleget tesz az egyenlő munkáért egyenlő bér követelményének.

A nők munkavállalását, munkába állását nagyban befolyásolja, hogy hány gyermeket nevelnek, hány nő neveli egyedül gyermeket, illetve milyen az iskolai végzettsége, képzettsége. Azonban ezekről kevés adat áll rendelkezésünkre. Tapasztalataink szerint a gyermekvállalás, a

munkahelytől való hosszabb idejű távolmaradás nagymértékben rontja a nők munkaerőpiacra való visszalépésének esélyeit.

6.1.2 Nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban

A nők részvétele foglalkoztatást segítő és képzési programokban a 4.2 pontban került részletes kifejtésre.

6.1.3 Alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedési lehetőségei

Az alacsony iskolai végzettségű nők elhelyezkedessenek lehetőségei korlátozottak, szinte kizárólag a közfoglalkoztatás nyújt erre módot.

6.1.4 Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén (pl. bérkülönbség)

Településünkön a nők kárára bérkülönbség, hátrányos megkülönböztetés nem releváns.

6.2 A munkaerő-piaci és családi feladatok összeegyeztetését segítő szolgáltatások (pl. bölcsődei, családi napközi, óvodai férőhelyek, férőhelyhiány; közintézményekben rugalmas munkaidő, családbarát munkahelyi megoldások stb.)

A kisgyermeket nevelő nők és férfiak esélyeit a szolgáltatási hiányosságok alapvetően rontják. A kisgyermekes anyák munkaerő-piaci esélyeinek tekintetében elsődleges a bölcsődei férőhelyek száma. Településünkön a gyermekek napközbeni ellátását szolgálja a Tündérmű Óvoda és Bölcsődében működő egy bölcsődei csoport, ahol 12 férőhely biztosított a 20 hetes kort betöltött gyermekek számára, 3 éves korig. Az óvodában 125 férőhellyel várják a munkaerő piacra visszatérő szülők gyermekeit. Az óvoda a szülők igényéhez igazodva 6 órától 17 óráig tart nyitva.

6.3 Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

A védőnői szolgálat a kisgyermek egészségi állapotának felügyeletén túl a kismama segítése (gyakorlati, lelki) is feladata, hogy ezzel támogassa a felügyelete alá tartozó gyermek megfelelő testi és mentális fejlődésének biztosítását. Így a családtervezés, anya- és gyermekgondozás a védőnői szolgálat szakmai munkájában jelenik meg. Ennek során a szociálisan nehéz helyzetben élő várandós anyákra és gyermekekre fokozott figyelmet fordít.

A leendő szülők számára a gyermekgondozással kapcsolatos ismeretek átadását már várandós korban megkezdik: beszélgetések, családlátogatások formájában. Segítséget nyújt a családi-, szociális juttatások megismerésében.

A védőnők hatékony segítségnyújtása szorosan összefügg a hozzá tartozó gyermeklétszámtól. Nagyhegyesen egy védőnő látja el a hozzá tartozó gyerekeket, biztosítja a megfelelő gondozást.

5.3. számú táblázat - Családtervezés, anya- és gyermekgondozás területe

Év	Védőnők száma	0-3 év közötti gyermek szám	Átlagos gyermekszám védőnőnként
2012	1	91	91
2013	1	83	83
2014	1	88	88
2015	1	102	102
2016	1	106	106
2017	1	120	120

Forrás: TeIR, HBMKH, helyi adatgyűjtés

6.4 A nőket érő erőszak, családon belüli erőszak

Nagyhegyesen a rendőrségnek és az önkormányzatnak sem formális, sem informális módon nincs tudomása a nőket érő erőszakról, családon belüli erőszakról.

6.5 Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatások (pl. anyaothton, családok átmeneti otthona)

Az otthontalanná vált szülő kérelmére családok átmeneti otthonában együttesen helyezhető el a gyermek és szülője, ha az elhelyezés hiányában lakhatásuk nem lenne biztosított, és emiatt el kellene választani a gyermeket a szülőjétől.

A település önállóan ilyen szolgáltatást nem nyújt, szükség esetén az itt élők a Debrecenben működtetett intézményeket vehetik igénybe.

Krízishelyzetben igénybe vehető szolgáltatásokról nem áll rendelkezésünkre egyéb adat.

6.6 A nők szerepe a helyi közéletben

Az önkormányzat példamutatással hívja fel a figyelmet a nők társadalmi szerepvállalásának erősítésére. A rendszerváltás óta női polgármester vezeti a települést, a Képviselő-testületben minden ciklusban volt női képviselő, jelenleg három fő. A Polgármesteri Hivatal munkatársainak 75 %-a nő. Az önkormányzati intézmények mindegyike élén női intézményvezető áll.

Megállapítható, hogy településünkön nincs olyan szervezet, amely a nők érdekvédelmére alakult volna.

6.7 A nőket helyi szinten fokozottan érintő társadalmi problémák és felszámolásukra irányuló kezdeményezések

A munkanélküliség aránya a nők körében magasabb. A kisgyermeket nevelő, a sokgyermekes, vagy gyermeküket egyedül nevelő anyák, valamint a 45 év feletti nők különösen, többszörösen is hátrányos helyzetben vannak a munkaerőpiacon. Ennek oka egyebek között lehet, hogy a GYES-en lévő, illetve kisgyermeket nevelő anyák a munkából való kiesés miatt elveszítik képzettségük naprakészségét. Ennek a problémának az ellensúlyozására jelenthetnek megoldást, a kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzések.

A gyermek születését követően az otthon maradó szülő magányosnak érzi magát. Hirtelen az eddigi aktív életéből minden háttérbe szorul, a megszokottól eltér, és fellép a félelem a „más”-tól. Emiatt az önkormányzat a közművelődés, a sport, a szabadidő eltöltésének terén olyan családbarát környezetet kíván teremteni, amely közösségi teret nyújt számukra is.

6.8 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

A nők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
A nők esetében tartós munkanélküliség állhat be a CSED, GYED, GYES-ről való visszatérés követően a munkaerő piacon.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.

„Csak a gubó öregszik. A benne várakozó lepke soha!”
(Müller Péter)

7. Az idősök helyzete, esélyegyenlősége

7.1 Az időskorú népesség főbb jellemzői (pl. száma, aránya, jövedelmi helyzete, demográfiai trendek stb.)

Az időskorúak családi állapotára jellemző, hogy korban előrehaladva fokozatosan csökken a házások, és növekszik az özvegyek aránya. Az, hogy az idősök hogyan élik meg az évek múlását, az egyedüllétet, nagymértékben függ a társadalom nyújtotta életkörülményektől, az idősökkel szemben tanúsított társadalmi magatartástól. Nehezíti a helyzetet, hogy a család aktív tagjai távol vannak, vagy a megélhetési gondok miatt több mint nyolc órát is dolgoznak, és így kevés idő marad az idősök gondozására, a velük való törődésre. Ennek hatására megnő a személyes gondoskodást nyújtó szociális ellátások iránti igény.

6.1.1. számú táblázat – Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülők száma

Év	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő férfiak száma	Nyugdíjban, ellátásban, járadékban és egyéb járandóságban részesülő nők száma	Összes nyugdíjas
2012	295	397	692
2013	282	404	686
2014	270	401	671
2015	262	391	653
2016	256	391	647
2017	na.	na.	na.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

A demográfiai helyzetkép jellemzői közül a szembetűnő Nagyhegyes népességének lassú, de folyamatos csökkenése.

Ennek a folyamatnak több oka is van:

- a halálozások száma évenként jelentősen meghaladja a születések számát, jellemző a természetes fogyás,
- az elvándorlások száma évente meghaladja az odavándorlások számát, csökkentve a népességet.

Az időskorban jellemző megbetegedések – a daganatok, keringési zavarok, szív- és érrendszeri megbetegedések, ízületi problémák – mellett pszichés problémák is jelen vannak. Az idős ember egyedül marad, izolálódik, szellemi és fizikai aktivitása hanyatlik, önellátási képessége beszűkül. Ez nagyon sok embernél okoz pszichés megbetegedéseket. Különösen gyakori a depresszió és a demencia kialakulása. Jellemző, hogy a betegségek általában együttesen fordulnak elő, különösen 70 éves kor fölött jellemzőek a súlyos, krónikus megbetegedések és az előrehaladott demencia.

7.2 Idősek munkaerő-piaci helyzete

7.2.1 Idősek, nyugdíjasok foglalkoztatottsága

Az idősek, nyugdíjasok jövedelmi helyzetükre tekintettel az egészségesek szívesen végeznének jövedelemkiegészítő tevékenységet. Erre a munkaerő-piacon kevés esély mutatkozik, kivéve, ha a munkavállaló speciális szaktudással rendelkezik. A községben élő nyugdíjasok további foglalkoztatásáról nincsenek adataink. A településen élő idős emberek helyben, a ház körüli mezőgazdasági termelésből önmaguk és szűkebb családjuk számára zöldséget termesztnek, kisállatokat tenyésztnek.

6.2.3. számú táblázat - Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás terén

Év	Regisztrált munkanélküliek száma	55 év feletti regisztrált munkanélküliek száma		Tartós munkanélküliek száma	55 év feletti tartós munkanélküliek száma	
	Fő	Fő	%	Fő	Fő	%
2012	197	22	11%	na.	na.	na.
2013	165	22	13%	43	11	26%
2014	117	19	16%	14	5	36%
2015	100	20	20%	9	3	33%
2016	83	18	22%	17	10	59%
2017	62	19	30%	14	10	71%

Forrás: Helyi adatgyűjtés, TeIR, HBMKH

6.2.3. számú táblázat adataiból megállapítható, hogy az 55 év feletti tartós munkanélküliek száma a vizsgált években folyamatosan növekszik. A foglalkoztatás a 4.2 pontban került részletes kifejtésre.

7.2.2 Tevékeny időskor (pl. élethosszig tartó tanulás, idősek, nyugdíjasok foglalkoztatásának lehetőségei a közintézményekben, foglalkoztatásukat támogató egyéb programok a településen)

A jogszabályok értelmében 2013. június 30. után a közszférában nem foglalkoztatható tovább az, aki a reá irányadó öregségi nyugdíjkorhatárt betöltötte. Számukra az uniós pályázati támogatásból tud munkát biztosítani az önkormányzat, ennek hiányában magánszférában, civil szervezeteken belül nyílhat lehetőség az elért egzisztenciájuk megtartására.

7.2.3 Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Településünkön nincs hátrányos megkülönböztetés korra való tekintettel sem a foglalkoztatás terén.

7.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés

A helyi közszolgáltatások téren az idősekkel való foglalkozás magas színvonalú. Az egészségügyi, szociális, közművelődési és egyéb szolgáltatások egy része Nagyhegyes minden

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

állampolgára részére biztosított, egy része kor alapján az időskorúak részére szerveződik. Az önkormányzat eleget tesz minden kötelező és önként vállalt feladatának. A Művelődési Házban több olyan szakkör is működik, amelyben aktív nyugdíjasok tevékenykednek. pl.: Nyugdíjas Klub, Barátság Társaskör.

A Képviselő-testület részben pályázati forrásból 2007. évben megépítette az Idősek Házát. Az intézményben jelenleg 45 engedélyezett férőhelyen, korszerű lakhatási körülmények között történik az idősek ellátása az alábbi elhelyezési körülmények között: átlagos-, és átlagot meghaladó, 1, 2, 3, és 4 ágyas lakószobákban. Az intézmény szakmai feladata kiterjed az idősek tartós bentlakásos ellátása keretein belül, gondozási-, ápolási-, szakápolási feladat ellátásra, valamint demens személyek ellátására is. Az intézménybe történő elhelyezés várólista alapján történik, e miatt a várakozási idő -férőhely igénytől függően- akár több év is lehet, ezért a jövőre nézve a fenntartóban és az intézmény vezetőségében is felmerült az intézmény bővítésének szükségessége.

A közösségi közlekedéshez való hozzáférés is megoldott a távolsági járatokkal. A Képviselő-testület minden költségvetési évben (kivételem a 2019. év) biztosítja az ún. temetői járatot, hogy az idősek biztonságosan kit tudjanak menni a temetőbe az elhunyt szeretteikhez. Vasúti közlekedés a településen nem működik.

A 6.3.1. számú táblázatot, mely a 65 évnél idősebb népesség és nappali ellátásban részesülő időskorúak számára vonatkozik nem jelenítjük meg, ugyanis településünkön nincs nappali ellátásban részesülő időskorú.

7.3.1 Az idősek egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzáférése

Az idősek számára is megoldott a településen belül az egészségügyi alapellátáshoz való hozzáférés, két házi orvos látja el a szolgálatot.

A Hajdúszoboszlói Kistérségi Szociális, Család-és Gyermejjóléti Központ Nagyhegyesi Szociális, Család-és Gyermejjóléti Szolgálatnál dolgozó családsegítők segítséget tudnak nyújtani a különböző egészségügyi és szociális szolgáltatásokhoz való hozzájutásához. A házi gondozók kapcsolatot tartanak az egészségügyi intézményekkel, figyelemmel kísérik a gondozottak általános mentális és fizikai állapotát.

6.3.2. számú táblázat - Időskorúak járadékában részesítettek átlagos száma

Év	Időskorúak járadékában részesítettek (évi) átlagos száma (fő)
2012	3
2013	3
2014	4
2015	3
2016	3
2017	na.

Forrás: TeIR, KSH Tstar

7.3.2 Kulturális, közművelődési szolgáltatásokhoz való hozzáférés

A Képviselő-testület kiemelten kezeli az időseket, és a Művelődési ház keretein belül biztosítja az aktív bekapcsolódásukat a közéletbe. A nyugdíjasok által alakított klubokat, önszerveződéseket (Nyugdíjas Klub, Barátság Társaskör) anyagiakkal is támogatja a testület, és a támogatási összegből színházba, múzeumokba tudnak eljutni.

6.4.1. számú - Művelődési közintézmények adatai

Év	A nyilvános/települési könyvtárak száma	A nyilvános/települési könyvtárak egységeinek száma (leltári állomány)	Muzeális intézmények száma	Közművelődési intézmények száma
2012	1	16 739	0	1
2013	1	17 187	0	1
2014	1	17 679	1	1
2015	1	18 184	1	1
2016	1	17 863	1	1
2017	1	18 412	1	1

Forrás: TEIR, intézményi adatok

7.3.3 Idősek informatikai jártassága

A mai kor vívmányai közül az idős emberek is ismerkednek az informatikával. Nehezen mérhető, hogy milyen arányban használja ez a korosztály az internetet, de egyre többen érdeklődnek iránta. A Rickl Antal Vilmos Könyvtár a Digitális Jólét Program keretein belül többször indított ingyenes alapszintű számítógépes tanfolyamot az 50 év feletti korosztály részére. Ezzel is segítve az idősebb korosztály tájékozódását, jártasságát a digitális világba.

7.4 Az időseket, az életkorral járó sajátos igények kielégítését célzó programok a településen

A Művelődési ház égisze alatt idősek által szervezett klub működik, tagjai nagyon aktívak. Tevékenyen részt vesznek a település közösségi életében, csoportos kirándulásokat, közös szabadidős programokat szerveznek. A helyi társadalom egyik legaktívabb közössége a Nyugdíjasok klub.

A szépkort megélt lakosokat – kérésre – a polgármester és a jegyző emléklappal és ajándékkal örvendezteti meg, valamint – igény szerint – interjú is készül a 90 évesekkel, mely a Nagyhegyes újság hasábjain jelenik meg, emléket őrizve az utókor és helytörténet számára.

A közösségi programok szervezésében és megvalósításában szükség van a teljes lakosság megszólítására és bevonására.

Erre teremthet kiváló alkalmat például az ún. generációs találkozók megtartása, melynek folytán a fiatalok és az idősek, több generáció kölcsönösen segíthetik egymást.

7.5 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása.

Az idők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nincs beazonosítható probléma	nem releváns

„Csodálatos a természet, de nem igazán következetes, mert megtagadja az egyiktől azt, amit megadott a másoknak.”
(Anna Gavalda)

8. A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége

8.1 A településen fogyatékkal élő személyek főbb jellemzői, sajátos problémái

A fogyatékkal élő emberek és családjaik világszerte a legsérülékenyebb társadalmi csoportot alkotják, évszázadok óta a szociális élet peremére sodródva élnek, boldogulásukat ezernyi tényező hátráltatja. Közös feladatunk annak lehetővé tétele, hogy egyenlő esélyekkel érvényesülhessenek a mindennapi életünk során a lakhatás és közlekedési eszközök használata, a szociális és egészségügyi ellátás, az iskoláztatási és munkalehetőségek, a kulturális és társadalmi élet, valamint a sport és a szórakozás területén is.

Az esélyegyenlőség megteremtése területén az egyik legfontosabb célkitűzés a szemléletformálás. A fogyatékos emberek integrációja mindannyiunk feladata és érdeke. Az egyenlő hozzáférés nem csak a rámpák, liftek, speciális táblák jelentik, hanem azt, hogy a fogyatékos embert egyenrangúnak, egyenjogúnak kell tekinteni. Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, a komplex akadálymentesítés, amely lehetővé teszi a látássérült, a hallássérült, a mozgássérült, valamint a fogyatékos emberek is igénybe vehetik.

A fogyatékkal élőkre vonatkozóan nem állnak rendelkezésre értékelhető statisztikai adatok településünkre vonatkozóan, amelyek alapján pontos képet lehetne alkotni a fogyatékkal élők lakhatási, egészségügyi, foglalkoztatási helyzetéről.

7.1.1 számú táblázat - Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma nemenként

Év	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Férfiak	Megváltozott munkaképességű személyek szociális ellátásaiban részesülők száma - Nők	Összesen
2012	58	66	124
2013	50	63	113
2014	53	62	115
2015	51	55	106
2016	45	53	98
2017	na.	na.	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

8.1.1 Fogyatékkal élők foglalkoztatásának lehetőségei, foglalkoztatottsága (pl. védett foglalkoztatás, közfoglalkoztatás)

A településen élő megváltozott munkaképességű személyek számáról nem rendelkezik az önkormányzat sem célcsoporti, sem nemek szerinti, sem pedig kor szerinti adatokkal, valamint a foglalkoztatási helyzetükről nincsenek pontos információk.

Településünk intézményei közül a Nagyhegyesi Veres Péter Általános Iskola és a Tündéerkert Óvoda és Bölcsőde is alkalmaz megváltozott munkaképességű munkavállalót. A helyi

vállalkozásokban dolgozó fogyatékos személyek foglalkoztatottságáról nem rendelkezünk információval.

8.1.2 Hátrányos megkülönböztetés a foglalkoztatás területén

Településünkön a fogyatékkal élő foglalkoztatásának területén nincs hátrányos megkülönböztetés.

8.1.3 Önálló életvitelt támogató helyi intézmények, szolgáltatások, programok

7.1.2. számú táblázat - Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma

Év	Nappali ellátásban részesülő fogyatékos személyek száma	Egyházi fenntartású intézményben	Civil fenntartású intézményben
2012	0	0	0
2013	0	0	0
2014	0	0	0
2015	0	0	0
2016	0	0	0
2017	0	0	0

Forrás: TeIR, KSH Tstar

8.2 Fogyatékkal élő személyek pénzbeli és természetbeni ellátása, kedvezményei

A fogyatékkal élők legnagyobb részének egyetlen megélhetési forrása az alacsony összegű rokkantsági nyugdíj, járadék, segély.

A fogyatékkal élők pénzbeli, természetbeni ellátása a jogosultság alapján történik. Nem tekinti külön az önkormányzat a fogyatékos személyeket egy-egy ellátás biztosításánál, ezért a szociális ellátásokat igénybevevők között nagy valószínűséggel jelen vannak fogyatékos személyek is.

8.3 A közszolgáltatásokhoz, közösségi közlekedéshez, információhoz és a közösségi élet gyakorlásához való hozzáférés lehetőségei, akadálymentesítés

Az egyenlő esélyű hozzáférés egyik eszköze az akadálymentesítés, amelynek fogalma az utóbbi években teljesen új tartalmat nyert: ma már valamennyi fogyatékos csoporthoz tartozó ember speciális szükségleteinek figyelembevételét kell a komplex akadálymentesítés, azaz az egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése alatt érteni. Ez olyan eszközök és megoldások telepítését jelenti, amely lehetővé teszi, hogy egy-egy szolgáltatást a mozgássérült embereken túl látás- vagy hallássérült, valamint értelmi fogyatékos emberek is igénybe vehessenek. A kulcs az, hogy ma már nem pusztán épületek akadálymentesítéséről, hanem a közszolgáltatások egyenlő esélyű hozzáféréséről beszélünk, amely tehát magában foglalja az épületek komplex akadálymentességét, de annál jóval több.

8.3.1 Települési önkormányzati tulajdonban lévő középületek akadálymentesítettsége

A Polgármesteri Hivatal, a Tündérkert Óvoda és Bölcsőde, a Nagyhegyesi Veres Péter Általános Iskola kis tornatermi része komplexen akadálymentesített. A fizikai akadálymentesítés (mozgáskorlátozottak részére) a Nagyhegyesi Veres Péter Általános Iskolában és az önkormányzati intézmények közül az Egészségügyi Centrumban, az Idősek Házában, a Rickl Antal Vilmos Könyvtárban megoldott. A településünkre vonatkozóan az egyéb fogyatékosokkal élő lakosok tekintetében további fejlesztési lehetőségeknek kell megvalósulniuk a teljes körű akadálymentesítés érdekében. A Művelődési Ház akadálymentesítése a Képviselő-testület tervei között szerepel a Művelődési Ház felújítása során.

8.3.2 Közszolgáltatásokhoz, kulturális és sportprogramokhoz való hozzáférés lehetőségei, fizikai, információs és kommunikációs akadálymentesítettség, lakóépületek, szolgáltató épületek akadálymentesítettsége

Ma már jogszabályban előírt kötelezettség az akadálymentesítettség, amelynek betartatása az építésügyi hatóság feladata. Alapelv, hogy a településfejlesztési tervekben és más településfejlesztési dokumentációkban általános elvárásaként jelenik meg az egyenlő esélyű hozzáférés szempontrendszere.

Az önkormányzat rendelkezik saját honlappal, amely akadálymentesített verzióval ellátott. A honlapon működik az e- ügyintézés, az ügyintézéshez szükséges tájékoztatók, kérelmek letölthetők.

8.3.3 Munkahelyek akadálymentesítettsége

A Polgármesteri Hivatal, a Tündérkert Óvoda és Bölcsőde, a Nagyhegyesi Veres Péter Általános Iskola kis tornatermi részének akadálymentesítése komplexen megoldott. A helyi munkahelyek akadálymentesítettségére vonatkozó információkkal nem rendelkezünk.

8.3.4 Közösségi közlekedés, járdák, parkok akadálymentesítettsége

Az Önkormányzat tulajdonában lévő járdák, zöldterületek, játszóterek felújítása során gondoskodik a hozzáférés akadálymentességének biztosításáról.

8.3.5 Fogyatékos személyek számára rendelkezésre álló helyi szolgáltatások (pl. speciális közlekedési megoldások, fogyatékosok nappali intézménye, stb.)

A szakellátások a környező városokban vannak. Ha az ide történő eljutás a fogyatékos személyek számára problémát jelent, az önkormányzat minden segítséget megad a lakos számára.

8.3.6 Pozitív diszkrimináció (hátránykompenzáló juttatások, szolgáltatások)

A fogyatékos személyek számára nem áll rendelkezésre helyi szolgáltatás, nem megoldott a speciális közlekedés lehetősége sem, ebből következik, hogy a fogyatékos személyek számára pozitív diszkriminációt nem lehet alkalmazni.

8.4 Következtetések: problémák beazonosítása, fejlesztési lehetőségek meghatározása

A fogyatékkal élők helyzete, esélyegyenlősége vizsgálata során településünkön	
beazonosított problémák	fejlesztési lehetőségek
Nem mindenhol megoldott a középületek akadálymentesítése.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése
Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása	A megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásának támogatása, munkahelyek létrehozása, foglalkoztatók inspirálása

9. Helyi partnerség, lakossági önszerveződések, civil szervezetek és for-profit szereplők társadalmi felelősségvállalása

9.1 A 3–7. pontban szereplő területeket érintő civil, egyházi szolgáltató és érdekvédelmi szervezetek, önszerveződések feltérképezése (pl. közfeladatot ellátó szervezetek száma közfeladatonként bemutatva, önkéntesek száma, partnerségi megállapodások száma stb.)

Nagyhegyesen a civil szervezetek és a Művelődési Ház szakkörei aktív tevékenységet folytatnak. A helyi lakosság többsége részt vesz a civil szervezetek, szakkörök programjain.

Jelentősebb civil szervezetek a településen:

- Kráter Horgász Egyesület
- Nagyhegyesiek Egymásért Alapítvány
- Nagyhegyesi Fusshegyes Sportegyesület
- Nagyhegyesi Íjász Egyesület
- Nagyhegyesi Nebuló Alapítvány
- Nagyhegyesi Polgárőr Egyesület
- Nagyhegyesi Reformátusokért Alapítvány
- Nagyhegyesi Sportcentrum Sportegyesület
- Nagyhegyesi Szabadidős és Lovassport Egyesület
- Nagyhegyesi Tündéerkert Közhasznú Alapítvány

A Kráter Közhasznú Horgász Egyesület közreműködik az ipari emlékhelyként funkcionáló Kráter-tó állat és növényvilágának megőrzésében. A Nagyhegyesi Polgárőr Egyesület nagy segítséget nyújt a bűnmegelőzésben a rendőrséggel együttműködve. A Nagyhegyesi Íjász Egyesület, a Nagyhegyesi Fusshegyes Sportegyesület, a Nagyhegyesi Szabadidős és Lovassport Egyesület és a Nagyhegyesi Sportcentrum Egyesület működése különböző sportolási lehetőséget biztosít a Nagyhegyesen sportolni vágyó lakóknak. Nagyhegyesiek Egymásért Alapítvány a településen élő, daganatos betegségben szenvedőknek nyújt anyagi támogatást. A Nebuló Alapítvány az általános iskolában, a Nagyhegyesi Tündéerkert Alapítvány az óvodában, a Nagyhegyesi Reformátusokért Alapítvány a gyülekezetben fejti ki tevékenységét.

Művelődési Ház szakkörei, klubjai:

- Barátság Társaskör
- Hagyományörző csoport
- Mazsorett csoportok
- Nagyhegyesi Ifi Klub
- Nagyhegyesi Népdalkör és Citerazenekar
- Nagyhegyesi Nyugdíjas Klub
- Táncos Fitness Klub

A Barátság Társaskörben és a Nagyhegyesi Nyugdíjas Klubban aktív nyugdíjasok tevékenykednek. A Hagyományörző csoport községünk hagyományát ápolják, rendezvények aktív segítői, főzői. A Nagyhegyesi Ifi Klub a községért tenni akaró, érdeklődő fiataljait fogja össze, gyermekeknek, fiataloknak szóló programokat szerveznek. A Nagyhegyesi Népdalkör a legnagyobb múlttal rendelkező művészeti szakkör, számos sikeres versenyen, fellépésen vannak túl, ma napig működnek. A másik művészeti szakkör a Mazsorett, melyre a fiatal lányok szívesen járnak. A Táncos Fitness Klubot a mozogni, táncolni szerető fiatal és idősebb korosztály látogatja.

9.2 Önkormányzati, nemzetiségi önkormányzati, egyházi és civil szektor közötti partnerség bemutatása

Nagyhegyesen nemzetiségi önkormányzat nem működik.

Az egyházakkal kitűnő kapcsolatot ápol az önkormányzat. A településen található templom ökumenikus, a nagyobb számban jelenlévő reformátusok istentiszteletei mellett a római és görög katolikus misék is itt kerülnek megtartásra. A Nagyhegyesi Református Missziói Egyházközség és a Nagyhegyesi Takarmány Kft. konzorciumi partner a Hajdúháti „Hétmérföldes” Értékmegtartó és Értékmegőrző projektben. A református egyház mellett a római és görög katolikus egyház hitközségi életét anyagilag is támogatja az önkormányzat. A Nagyhegyesi Református Missziói Egyházközség pályázatot nyújtott be egy közösségi ház kialakítására, melyhez a Képviselő-testület is biztosította önkormányzati támogatást.

9.3 Önkormányzatok közötti, illetve térségi, területi társulásokkal való partnerség

Az önkormányzatunk jó partneri kapcsolatot alakított ki a környező települések önkormányzataival, társhatóságaival. Településünk 2003. évben alapító tagja lett a négy települést (Hajdúszoboszló, Ebes, Hajdúszovát, Nagyhegyes) összefogó Hajdúszoboszlói Kistérségi Többcélú Társulásnak.

9.4 A nemzetiségi önkormányzatok célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Nemzetiségi önkormányzat Nagyhegyesen nincs, így esélyegyenlőségi tevékenységről sem lehet beszélni.

9.5 Civil szervezetek célcsoportokkal kapcsolatos esélyegyenlőségi tevékenysége

Településünkön a civil szervezetek függetlenségét elismerjük és tiszteletben tartjuk. Partneri viszony van az önkormányzat és a civil szervezetek között. Az együttműködésnek köszönhetően az önkormányzati rendezvényeken, közösségi és kulturális programokon részt vesznek a szervezetek. Az önkormányzat a helyi rendeletében szabályozottak szerint támogatja a helyi civil szervezeteket, az évi költségvetésének tükrében.

9.6 For-profit szereplők részvétele a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásában.

Nagyhegyesen a for-profit szféra részvevőire nem jellemző, hogy a helyi esélyegyenlőségi feladatok ellátásához anyagilag hozzájáruljanak. A nagyobb munkáltatók (Állattenyésztő Kft.; Nagyhegyesi Takarmány Kft.) általában támogatja a közösségi eseményeket.

10. A helyi esélyegyenlőségi program nyilvánossága

10.1 A helyzetelemzésben meghatározott esélyegyenlőségi problémák kapcsán érintett nemzetiségi önkormányzatok, egyéb partnerek (állami vagy önkormányzati intézmények, egyházak, civil szervezetek, stb.) bevonásának eszközei és eljárásai a helyi esélyegyenlőségi program elkészítésének folyamatába

A helyzetelemzés előkészítésben részt vettek a településen dolgozó szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési szakemberek. A Települési Esélyegyenlőségi Program számára minél szélesebb nyilvánosság biztosítása szükséges.

Nagyhegyes Község Önkormányzat Képviselő-testülete a településen működő szociális, egészségügyi, gyermekjóléti, köznevelési, közművelődési intézmények meghívása mellett, nyilvános képviselő-testületi ülésen tárgyalja és fogadja el a Helyi Esélyegyenlőségi Programot.

10.2 A 10.1 pont szerinti szervezetek és a lakosság végrehajtással kapcsolatos észrevételeinek visszacsatolását szolgáló eszközök bemutatása.

Az önkormányzat akadálymentesített honlapján (www.nagyhegyes.hu) az elfogadott dokumentum hozzáférhető lesz, amely alapján az esélyegyenlőségi folyamatokat, intézkedéseket az érdeklődők megismerhetik és így biztosított lesz a megvalósítás folyamatos ellenőrzése, monitoringja.

11. Intézkedési terv

11.1 Az intézkedési terv részletei

11.1.1 A helyzetelemzés megállapításainak összegzése

Az intézkedési terv a megjelölt hátrányos helyzetű csoportokra irányul, akik számára az egyenlő esélyű hozzáférés biztosításával, egy sikeres társadalmi élet és integráció esélye a hátrányaikat csökkentő, esélyeiket növelő, kompenzáló esélyegyenlőségi intézkedésekkel valósul meg. Az intézkedési tervben felvetett problémákra keressük az olyan beavatkozásokat, amelyek a helyzetértékelésben felvetett problémákra nyújtanak megoldást.

Célcsoport	Következtetések	
	problémák beazonosítása rövid megnevezéssel	fejlesztési lehetőségek meghatározása rövid címmel
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Nincs beazonosított probléma.	nem releváns
Gyermekek	Az elhanyagoltság, mint szülői hiányosságból eredő jelenség	A jelzőrendszer fenntartása, fejlesztése
	A nyári étkeztetés biztosításának lehetősége változó.	Az intézmények szoros együttműködése a legrászorultabbak feltérképezése az ellátáshoz való hozzájuttatás érdekében.
Nők	A nők esetében tartós munkanélküliség állhat be a CSED, GYED, GYES-ről való visszatérés követően a munkaerő piacon.	Bővíteni kell a gyermekvállalás miatt a munkaerőpiactól hosszabb időre távol maradó aktív korú családtagok által kedvezményesen igénybe vehető, korszerű ismeretek megszerzését célzó speciális képzési programok körét.
Idősek	Nincs beazonosított probléma.	
Fogyatékkal élők	Nem mindenhol megoldott a középületek akadálymentesítése.	Fizikai környezetben található akadályok megszüntetése
	Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása	A megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatásának támogatása, munkahelyek létrehozása, foglalkoztatók inspirálása

11.1.2 A beavatkozások megvalósítói

Célcsoport	Következtetésben megjelölt beavatkozási terület, mint intézkedés címe, megnevezése	Az intézkedésbe bevont aktorok és partnerek – kiemelve a felelőst
Romák és/vagy mélyszegénységben élők	Nincs beazonosított probléma	Nem releváns
Gyermekek	Együtt a család (Az elhanyagoltság, mint szülői hiányosságból eredő jelenség)	Család- és Gyermejkölési Szolgálat, védőnő, civil szervezetek, intézmények, jegyző
	Nyári étkeztetés (A nyári étkeztetés biztosításának lehetősége változó.)	polgármester , jegyző, Tündérvilla Óvoda és Bölcsőde, Családsegítő és Gyermejkölési Szolgálat
Nők	A nők helyzete a munkaerő piacon. (A nők esetében tartós munkanélküliség állhat be a CSED, GYED, GYES-ről való visszatérés követően a munkaerő piacon.)	Család- és Gyermejkölési Szolgálat, civil szervezetek, Polgármesteri Hivatal szociális ügyintéző, Járási Munkaügyi kirendeltség, jegyző
Idősek	Nincs beazonosított probléma	Nem releváns
Fogyatékkal élők	Akadályok megszüntetése (Nem mindenhol megoldott a középületek akadálymentesítése)	Polgármesteri Hivatal településfejlesztési referense polgármester
	Foglalkoztatás (Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása)	Polgármesteri Hivatal szociális ügyintéző, Járási Munkaügyi kirendeltség, polgármester

11.1.3 Jövőképünk

Olyan településen kívánunk élni, ahol a romák *esélyegyenlősége biztosított*.

Fontos számunkra, hogy a mélyszegénységben élők *segítséget kapjanak mindennapi életük során*.

Kiemelt területnek tartjuk a gyerekek *minőségi- integrációs nevelését, oktatását*.

Folyamatosan odafigyelünk az idősek *aktív, minőségi életére*.

Elengedhetetlennek tartjuk a nők *esetén a helyzetük előmozdítását*.

Különös figyelmet fordítunk a fogyatékkal élők *életminőségére*.

Nagyhegyes Község Önkormányzatának legfontosabb célja, az itt élő állampolgárok jólétének biztosítása, életminőségének folyamatos javítása, olyan támogatói környezet működtetésével, amely

- erősíti a közösséghez és a lakóhelyhez kötődést, a lokálpatriotizmust, a társadalmi szolidaritást,
- kiemelt figyelmet, ha kell pozitív diszkriminációt alkalmaz a veszélyeztetett célcsoportok számára,
- tudatos és partnerségen alapuló intézkedései hatására a hátrányos helyzetű csoportok felzárkózási esélyei, életminőségük és életük önálló irányításának lehetősége javul.

11.2 Összegző táblázat az intézkedési tervről

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
I. A mélyszegénységben élők és a romák esélyegyenlősége										
1		Nincs beazonosított probléma								
II. A gyermekek esélyegyenlősége										
1	Együtt a család	Az elhanyagoltság, mint szülői hiányosságból eredő jelenség	A veszélyeztetettség kialakulását hatékonyan megelőzzék a szakemberek	Szociális Szolgáltatástervezési Koncepció	Egyeztető fórumok szervezése. Segítő szakemberek továbbképzése, belső tapasztalatcsere. Szabadidős programok szervezése	jegyző	2024.08.31.	Csökken a nyilvántartott veszélyeztetett gyerekek száma. A családok évről-évre nagyobb számban vesznek részt a szervezett programokon.	Humán erőforrás, pályázati forrás	Fenntarthatóságát biztosítja az intézmények gyermekekért felelős szakemberei.
2	Nyári étkeztetés	A nyári szünidőben egyszeri meleg étel biztosítása a rászoruló, nehéz szociális helyzetben élő gyermekek számára. Az étkeztetés 10 héten keresztül valósuljon meg.	A nyári étkeztetés megszervezése és lebonyolítása	önkormányzat éves költségvetése	A nyári étkeztetés anyagi forrásának megteremtése pályázati forrásból, megszervezése lebonyolítása. Személyzet biztosítása az ebédek kiosztásához.	polgármester	2024.08.31.	A Tündérváros Óvoda és Bölcsőde felkészül az étkeztetés lebonyolítására.	EMMI támogatása – pályázati forrás. Humán erőforrás.	Fenntarthatóságát adja az évente kiírásra kerülő pályázati forrás.
III. A nők esélyegyenlősége										

Helyi Esélyegyenlőségi Program
Nagyhegyes Község Önkormányzata

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
1	A nők helyzete a munkaerő piacon	A nők esetében tartós munkanélküliség állhat be a CSED, GYED, GYES-ről való visszatérés követően a munkaerő piacon	A nők foglalkoztatása terén nő a foglalkoztatottság. A tipikus foglalkoztatási formák (pl. részmunkaidős foglalkoztatás, bedolgozásos munkalehetőség, kötetlen munkaidő) elterjesztése.	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió	A nők személyes élethelyzetet figyelembe vevő igények képzettségek feltérképezése. Család és munka összehangolása. Önsegítő csoport létrehozása.	jegyző	2024.08.31.	Létrejönnek a képzések, az önsegítő csoport megalakul.	Pályázati forrás, humán erőforrás	Fenntarthatóságát adja az intézkedési terv megvalósítása során megvalósított komplex beavatkozások sora, mely lehetőség a megvalósulásra.
IV. Az idősek esélyegyenlősége										
1		Nincs beazonosított probléma								
V. A fogyatékkal élők esélyegyenlősége										
1	Akadályok megszüntetése	Nem mindenhol megoldott a középületek akadálymentesítése.	Megvalósul a teljes körű akadálymentesítés az összes középületben.	Helyi Építési Szabályzat	A pályázati anyag előkészítése, összeállítása. Kivitelezés.	polgármester	2024.08.31.	Pályázati anyag beadásra kerül. Megkezdődik és megvalósul a beruházás.	Pályázati forrás, humán erőforrás	Fenntarthatóságát biztosítja, hogy az önkormányzat középületére vonatkozóan épül ki az akadálymentes környezet.
2	Megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatása	A munkáltatók nem szívesen alkalmaznak megváltozott	Miknél több megváltozott munkaképességű	Szociális Szolgáltatástervezési Konceptió	Figyelem felhívás a helyi felmérés elkészítésére,	polgármester	2024.08.31.	Nyilvántartás, adatbázis elkészül. Lista készítése a	Humán erőforrás	Az intézkedés fenntartható pályázati lehetőségek

Helyi Esélyegyenlőségi Program
Nagyhegyes Község Önkormányzata

	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Intézkedés sorszáma	Az intézkedés címe, megnevezése	A helyzetelemzés következtetéseiben feltárt esélyegyenlőségi probléma megnevezése	Az intézkedéssel elérni kívánt cél	A célkitűzés összhangja egyéb stratégiai dokumentumokkal	Az intézkedés tartalma	Az intézkedés felelőse	Az intézkedés megvalósításának határideje	Az intézkedés eredményességét mérő indikátor(ok)	Az intézkedés megvalósításához szükséges erőforrások (humán, pénzügyi, technikai)	Az intézkedés eredményeinek fenntarthatósága
		munkaképességű embereket	ember lépjen a munkaerőpiacra		ugyanis a megváltozott munkaképességű, fogyatékos emberekről nincs adatbázis. A célcsoport feltérképezése. Helyi vállalkozók inspirálása.			megváltozott munkaképességű emberek foglalkoztatására vonatkozóan.		kihasználásával, valamint a helyi vállalkozók pozitív hozzáállásával

11.3 Megvalósítás

11.3.1 A megvalósítás előkészítése

Nagyhegyes Község Önkormányzata az általa fenntartott intézmények vezetői számára feladatul adja és ellenőrzi, a településen működő nem önkormányzati fenntartású intézmények vezetőit pedig partneri viszony során kéri, hogy a Helyi Esélyegyenlőségi Programot valósítsák meg, illetve támogassák.

Nagyhegyes Község Önkormányzata azt is kéri intézményeitől és partnereitől, hogy vizsgálják meg, és a program elfogadását követően biztosítsák, hogy az intézményük működését érintő, és az esélyegyenlőség szempontjából fontos egyéb közszolgáltatásokat meghatározó stratégiai dokumentumokba és iránymutatásokba épüljenek be és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó azon kötelezettségek, melyek az önkormányzat Helyi Esélyegyenlőségi Programjában részletes leírásra kerültek.

Nagyhegyes Község Önkormányzata elvárja, hogy intézményei a Helyi Esélyegyenlőségi Program Intézkedési Tervében szereplő vállalásokról, az őket érintő konkrét feladatokról intézményi szintű akcióterveket és évente cselekvési ütemterveket készítsenek.

Nagyhegyes Község Önkormányzata a HEP kidolgozására és megvalósítására, továbbá értékelésére, ellenőrzésére és az ennek során nyert információk visszacsatolására, valamint a programba történő beépítésének garantálására Helyi Esélyegyenlőségi Programért Felelős Fórumot hoz létre és működtet.

A fentiekkel kívánjuk biztosítani, hogy az HEP IT-ben vállalt feladatok településünkön maradéktalanul megvalósuljanak.

11.3.2 A megvalósítás folyamata

A Helyi Esélyegyenlőségi Programban foglaltak végrehajtásának ellenőrzése érdekében HEP Fórumot hozunk létre.

A Fórum vezetője: jegyző

A Fórum tagjai: polgármester, jegyző, képviselő-testület tagjai, Nagyhegyesi Szociális, Család- és Gyermejkjöléti Szolgálat munkatársai, helyi intézmények vezetői, jelzőrendszer tagjai, házi orvosok, védőnő, szociális ügyintéző, HEP referens

A HEP Fórum feladatai:

- az HEP IT megvalósulásának figyelemmel kísérése, a kötelezettségek teljesítésének nyomon követése, dokumentálása, és mindezekről a település képviselő-testületének rendszeres tájékoztatása,
- annak figyelemmel kísérése, hogy a megelőző időszakban végrehajtott intézkedések elősegítették-e a kitűzött célok megvalósulását, és az ezen tapasztalatok alapján esetleges új beavatkozások meghatározása
- a HEP IT-ben lefektetett célok megvalósulásához szükséges beavatkozások évenkénti felülvizsgálata, a HEP IT aktualizálása,
- az esetleges változások beépítése a HEP IT-be, a módosított HEP IT előkészítése képviselő-testületi döntésre

Helyi Esélyegyenlőségi Program Nagyhegyes Község Önkormányzata

- az esélyegyenlőséggel összefüggő problémák megvitatása
- a HEP IT és az elért eredmények nyilvánosság elé tárása, kommunikálása

Az esélyegyenlőség fókuszban lévő célcsoportjaihoz és/vagy kiemelt problématerületekre a terület aktorainak részvételével tematikus munkacsoportokat alakítunk az adott területen kitűzött célok megvalósítása érdekében. A munkacsoportok vezetői egyben tagjai az Esélyegyenlőségi Fórumnak is, a munkacsoportok rendszeresen (minimum évente) beszámolnak munkájukról az Esélyegyenlőségi Fórum számára. A munkacsoportok éves munkatervvel rendelkeznek.

A HEP Fórum működése:

A Fórum legalább évente, de szükség esetén ennél gyakrabban ülésezik.

A Fórum működését megfelelően dokumentálja, üléseiről jegyzőkönyv készül.

A Fórum javaslatot tesz az HEP IT megvalósulásáról készített beszámoló elfogadására, vagy átdolgoztatására, valamint szükség szerinti módosítására.

A HEP Fórum egy-egy beavatkozási terület végrehajtására felelőst jelölhet ki tagjai közül, illetve újabb munkacsoportokat hozhat létre.

Monitoring és visszacsatolás

A Helyi Esélyegyenlőségi Program megvalósulását, végrehajtását a HEP Fórum ellenőrzi, és javaslatot készít a HEP szükség szerinti aktualizálására az egyes beavatkozási területek felelőseinek, illetve a létrehozott munkacsoportok beszámolóinak alapján.

Nyilvánosság

A program elfogadását megelőzően, a véleménynyilvánítás lehetőségének biztosítása érdekében nyilvános fórumot tartunk egészségügyi, szociális, oktatási-nevelési szakemberekkel.

A véleményformálás lehetőségét biztosítja az Helyi Esélyegyenlőségi Program nyilvánosságra hozatala is, valamint a megvalósítás folyamatát koordináló HEP Fórum első ülésének mihamarabbi összehívása.

A nyilvánosság folyamatos biztosítására legalább évente tájékoztatjuk a program megvalósításában elért eredményekről, a monitoring eredményeiről a település döntéshozóit, tisztségviselőit, az intézményeket és az együttműködő szakmai és társadalmi partnereket képviselőit.

A HEP Fórum által végzett éves monitoring vizsgálatok eredményeit nyilvánosságra hozzuk a személyes adatok védelmének biztosítása mellett. A nyilvánosság biztosítására az önkormányzat honlapja, a helyi média áll rendelkezésre. Az eredményekre felhívjuk a figyelmet az önkormányzat és intézményeinek különböző rendezvényein, beépítjük kiadványainkba, a tolerancia, a befogadás, a hátrányos helyzetűek támogatásának fontosságát igyekszünk megértetni a lakossággal, a támogató szakmai és társadalmi környezet kialakítása érdekében.

Kötelezettségek és felelősség

Az esélyegyenlőséggel összefüggő feladatokért az alábbi személyek felelősek:

A Helyi Esélyegyenlőségi Program végrehajtásáért Nagyhegyes Község Önkormányzata részéről testületi és személyügyi referens felel:

- Az ő feladata és felelőssége a HEP Fórum létrejöttének szervezése, működésének sokoldalú támogatása, az önkormányzat és a HEP Fórum közötti kapcsolat biztosítása.
- Folyamatosan együttműködik a HEP Fórum vezetőjével.
- Felelősségi körébe tartozó, az alábbiakban felsorolt tevékenységeit a HEP Fórum vagy annak valamely munkacsoportjának bevonásával és támogatásával végzi. Így
 - Felel azért, hogy a település minden lakója és az érintett szakmai és társadalmi partnerek számára elérhető legyen a Helyi Esélyegyenlőségi Program.
 - Figyelemmel kíséri azt, hogy az önkormányzat döntéshozói, tisztségviselői és intézményeinek dolgozói megismerik és követik a HEP-ben foglaltakat.
 - Támogatnia kell, hogy az önkormányzat, illetve intézményeinek vezetői minden ponton megkapják a szükséges felkészítést és segítséget a HEP végrehajtásához.
 - Kötelessége az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben meg tennie a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményezni, és a jogsértés következményeinek elhárításáról intézkedni

A HEP Fórum vezetőjének (jegyző) feladata és felelőssége:

- a HEP IT megvalósításának koordinálása (a HEP IT-ben érintett felek tevékenységének összehangolása, instruálása),
- a HEP IT végrehajtásának nyomon követése,
- az esélyegyenlőség sérülésére vonatkozó esetleges panaszok kivizsgálása az önkormányzat felelőssével közösen
- a HEP Fórum összehívása és működtetése.

A település vezetése, az önkormányzat tisztségviselői és a települési intézmények vezetői

- felelősek azért, hogy ismerjék az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó jogi előírásokat, biztosítsák a diszkriminációmentes intézményi szolgáltatásokat, a befogadó és toleráns légkört, és megragadjanak minden alkalmat, hogy az esélyegyenlőséggel kapcsolatos ismereteiket bővítő képzésen, egyéb programon részt vegyenek.
- Felelősségük továbbá, hogy ismerjék a HEP IT-ben foglaltakat és közreműködjenek annak megvalósításában.
- Az esélyegyenlőség sérülése esetén hivatalosan jelezzék azt a HEP IT kijelölt irányítóinak.
- Az önkormányzati intézmények vezetői intézményi akciótervben gondoskodjanak az Esélyegyenlőségi Programban foglaltaknak az intézményükben történő maradéktalan érvényesüléséről.

Minden, az önkormányzattal és annak intézményeivel szerződéses viszonyban álló, számukra szolgáltatást nyújtó fél felelőssége, hogy megismerje a HEP IT-t, magára nézve kötelezőként kövesse azt, és megfeleljen az elvárásainak, amelyre vonatkozó passzust a jövőben bele kell foglalni a szerződésbe. Szükséges továbbá, hogy a jogszabály által előírt feladat-megosztás, együttműködési kötelezettség alapján a települési önkormányzattal kapcsolatban álló szereplők ismerjék a HEP-ot, annak megvalósításában aktív szerepet vállaljanak. (Ld. pl. a köznevelési intézmények fenntartása és működtetése.)

Érvényesülés, módosítás

Amennyiben a kétévente előírt – de ennél gyakrabban, pl. évente is elvégezhető – felülvizsgálat során kiderül, hogy a HEP IT-ben vállalt célokat nem sikerül teljesíteni, a HEP Fórum 30 napon belül jelentést kér a beavatkozási terület felelősétől, amelyben bemutatja az indikátorok teljesülése elmaradásának okait, és a beavatkozási tevékenységek korrekciójára, kiegészítésére vonatkozó intézkedési tervjavaslatát annak érdekében, hogy a célok teljesíthetők legyenek. A HEP Fórum a beszámolót a benyújtástól számított 30 napon belül megtárgyalja és javaslatot tesz az önkormányzat képviselőtestületének a szükséges intézkedésekre.

A program szándékos mulasztásból fakadó nem teljesülése esetén az HEP IT végrehajtásáért felelős személy intézkedik a felelős(ök) meghatározásáról, és – szükség esetén – felelősségre vonásáról.

Az egyenlő bánásmód elvét sértő esetekben az HEP IT végrehajtásáért felelős személy megteszi a szükséges lépéseket, vizsgálatot kezdeményez, és intézkedik a jogsértés következményeinek elhárításáról.

Helyi Esélyegyenlőségi Program
Nagyhegyes Község Önkormányzata

Az HEP IT-t mindenképp módosítani szükséges, ha megállapításaiban lényeges változás következik be, illetve amennyiben a tervezett beavatkozások nem elegendő módon járulnak hozzá a kitűzött célok megvalósításához.

11.4 Elfogadás módja és dátuma

Nagyhegyes Község Önkormányzata Helyi Esélyegyenlőségi Programjának szakmai és társadalmi vitája megtörtént. Az itt született észrevételeket a megvitátást követően a HEP Intézkedési Tervébe beépítettük.

Ezt követően Nagyhegyes Község Önkormányzata képviselő-testülete a Helyi Esélyegyenlőségi Programot (melynek része az Intézkedési Terv) megvitatta és 121/2019. (IX. 25.) Kt. határozatával elfogadta.

Nagyhegyes, 2019. szeptember 27.

Bajusz Istvánné
polgármester

dr. Kovács Gergely
jegyző

HEP elkészítési jegyzék²

NÉV ³	HEP részei ⁴										Aláírás ⁵	
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10		
Bajusz Istvánné polgármester	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
dr. Kovács Gergely jegyző	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Kovácsné Biri Irma Tündérművelődési és Bölcsőde intézményvezető	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Szabó Zsuzsanna Idősek Háza intézményvezető	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Véghné Kunkli Erika községi védőnő	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Haranginé Béke Szilvia Gyermekjóléti Szolgálat	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Szilágyi Judit Családsegítő Szolgálat	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Szatmáriné Máté Éva képviselő	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Dr. Csontos Gyula I.községi házi orvos	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	

² Ez a jegyzék – mint a HEP melléklete – szakmailag is bizonyítja, hogy a HEP széleskörű egyetértésen és közös munkán alapul, és nem kizárólagosan egy „partneri aláírással” igazolt dokumentum

³ A jegyzék soronként jelöli a HEP elkészítési folyamatban résztvevő személyeket, intézményeket, partnereket.

⁴ A jegyzék oszlopaiba kerülnek a HEP egyes tartalmi részei, ahol az adott betű karikázásával jelezni lehet, hogy az adott személy, intézmény, partner az elkészítésben részt vett, észrevételezett, támogatta, ellenezte.

R= részt vett, É= észrevételezte, T=támogatta, E= ellenezte.

⁵ Az adott partner aláírásával hitelesíti a sorban jelölt részvételét a HEP elkészítési folyamatban.

Helyi Esélyegyenlőségi Program
Nagyhegyes Község Önkormányzata

Dr. Békési Zoltán II. körzet házi orvos	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Dr. Szopkó Tímea fogorvos	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Molnár Enikő Nagyhegyesi Veres Péter Általános Iskola intézményvezető- helyettes	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Németi Sándorné Rickl Antal Vilmos Könyvtár intézményvezető	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Kerékgyártó Csaba Művelődési ház művelődésszervező	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	
Hartman Panna kommunikációs referens	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	R É T E	